

Af.

Stockholms stads arbetsförmedling.

Arbetsförmedlingen.

Huvudkontoret: Regeringsgatan 107, C.; manliga afdelningen rt. 42 15 och 218 23; st. 14 46 och 42 15; kvinnliga afdelningen rt. 40 47 och 212 65; st. 14 47, 14 76 och 40 47; expeditionstid: manl. avd. 7—4; kvinnl. avd. 9—4; lördagar och helgdagsaftnar stänges kl. 2.

Ardelning för måleri- samt bleck- och plåtslageriyrkena: Regeringsgatan 86, C.; rt. och st. 56 64; expeditionstid: bleck- och plåtslagare 8—10, målare 10—12.

Filialkontoret: Högbergsgatan 37, Sö.; manliga afdelningen rt. och st. 34 83; kvinnliga afdelningen rt. och st. 30 74; expeditionstid: lika med huvudkontoret.

Åren 1732—35 fanns i Stockholm en offentlig arbetsförmedlingsanstalt, det av kungl. maj:t privilegierade adresskontoret, och var all privat platsanskaffning under denna tid förbjuden.

Frågan om en kommunens arbetsförmedlingsanstalt framfördes år 1901 dels i en av föreningen »Studenter och arbetare» till stadsfullmäktige avlåten framställning, vari hemställdes om utredning i saken, dels i en hos fullmäktige samma år väckt motion i ärendet. Den 14 mars 1902 tillsattes en kommitté på fem personer för frågans utredande, varefter den förekom till avgörande vid stadsfullmäktiges sammanträden den 1 och 6 december 1904, varvid i huvudsaklig överensstämmelse med de särskilda kommitterades förslag således skall övervaka arbetet vid filialen. Kontoret öppnades den 2 maj 1911.

Arbetsförmedlingen, som står under kontroll av staten genom dess arbetsförmedlingsinspektör, har till uppgift att till arbetsgivares och arbetares tjänst förmedla all slags arbete. Anstalten avser sålunda att förmedla anställning, bland annat, av: yrkesarbetare och lärlingar inom industri och hantverk, byggnads-, transport-, jordbruks- och grovarbetare, tjänstefolk, handels- och kontorspersonal. Sedan Stockholms läns arbetsförmedling, som tillkom år 1914, förlagt sitt huvudkontor till Stockholm, har med länets arbetsförmedling viss överenskommelse träffats för att så vitt möjligt förekomma dubbelanmälningar. Denna

överenskommelse går i huvudsak ut därpå, att länsanstaltens huvudkontor i Stockholm förmedlar anställning uteslutande inom jordbruk och skogshushållning med binäringar och att för stadens anstalt däremot förbehålles förmedlingen inom övriga näringsgrenar. Arbetsförmedlingen omfattar såväl män som kvinnor.

Anstaltens angelägenheter handhas av en styrelse, som väljes av stadsfullmäktige och består av en ordförande med en suppleant samt tio ledamöter med sex suppleanter. Av styrelsens ledamöter och suppleanter skola fem ledamöter samt tre suppleanter, därav resp. en kvinna, vara arbetsgivare och fem ledamöter samt tre suppleanter, därav likaledes resp. en kvinna, vara arbetare. Ordföranden och ledamöterna ävensom suppleanterna väljas för två år i sänder. Förslagsrätt tillkommer arbetsgivare och arbetare, som hos beredningsutskottet äga föreslå personer, som de anse lämpliga såsom ledamöter eller suppleanter i styrelsen. För den årliga revisionen av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige två revisorer med lika många suppleanter.

All arbetsförmedling sker avgiftsfritt. Arbetsgivare, ej tillhörande Stockholms kommun, vilka anlita anstalten, skola dock ersätta därav föranledda direkta kostnader. Arbetsförmedlingen fortgår oberoende av arbetsinställelser (strejker eller lockouter). Anstalten upprättar i varje månad en statistisk rapport över sin verksamhet under den föregående månaden. Månadsrapporterna sammanfattas vid årets slut i anstaltens årsredogörelse. Med arbetsförmedlingsanstalterna i Uppsala och Södermanlands län har överenskommelse träffats därom, att Stockholms stad och nämnda län skola utgöra ett särskilt arbetsförmedlingsdistrikt och att Stockholmsanstalten såsom distriktskontor skall, med ledning av från huvudkontoren i Uppsala och Eskilstuna bekomna uppgifter, sammanställa och expediera en för distriktet gemensam veckorapport — distriktslista — över sådana sökande och lediga platser, som kunna lämpa sig för interlokal förmedling. Denna veckorapport utväxlas med andra distriktskontors och insändes till socialstyrelsen, där den inarbetas i den s. k. »riksvakanslistan».

I slutet av år 1910 upptogs en ny gren av arbetet, nämligen förmedling av platser för barnsköterskor, utbildade vid Stockholms privata förlossningshem och Sällskapet barnavård, som förut själva förmedlat platser för sina elever över hela landet.

År 1917 togs ett första steg till förmedlings-

arbetets uppdelning på fackarbetsanvisningar. Då inrättades nämligen, efter med representanter för vederbörande arbetsgivare- och arbetareorganisationer förda underhandlingar, en särskild avdelning för måleriyrket. År 1918 öppnades även en avdelning för bleck- och plåtslagare. (Jfr sid. 207.) Jämlikt kungl. kung. d. 30 juni 1916 utgår statsbidrag till denna verksamhetsgren.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för styrelsen för Stockholms stads arbetsförmedling, av kungl. maj:t fastställd den 27 jan. 1905 med ändring den 3 nov. samma år. Styrelsens arbetsordning för arbetsförmedlingen den 31 juli 1905.

Stat år 1918. Utgifter: 84,900 kr., därav 19,300 kr. för filialkontoret.

Arbetsförmedlingen erhåller understöd av staten för vissa sina kostnader — postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal, tryckning av formulär och blanketter etc. ävensom avlöning åt personal, anställd för fackarbetsförmedlingen — vilket anslag i 1918 års stat beräknats till 6,000 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Cederborg, A., rådman, stadsfullm.

Ordförandens suppleant.

*Rundquist, C. A., rådman.

Arbetsgivarerepresentanter.

Bergin, J. Wilhelmina, innehavarinna av spegelfabrik.

*Cederlund, E. H., målarmästare.

*Hjorth, J. E., direktör.

Nyström, J. F., skräddarmästare.

Wällgren, E. Fr., ingenjör.

Arbetarerepresentanter.

Bengtsberg, Adèle M., bokbinderiarbeterska.

*Friberg, P., målare.

Hagman, O. E., måleriarbetare, förtroendeman.

Kämpe, K. A., byggnadssnickare.

*Söderström, G. A. E., typograf, ombudsman.

Suppleanter.

*Andersson, F., direktör.

Grafström, f. Boklund, Tyra, föreståndarinna.

Hagström, J. F., vinhandlare.

*Vigren, O. R., mekanisk arbetare.

Grönvall, J. Kristina, tjänarinna.

Nyberg, A. V., maskinarbetare.

Protokollsförare och sekreterare

(500 kr.; ej å stat).

Järte, O. E. F.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Nordgren, F. L., förtroendeman, stadsfullm.

Hanner, K. A., civilingenjör (suppl.).

Forssberg, E. V., kamrerare, stadsfullm. (suppl.).

Huvudkontoret.

Föreståndare (13).

Gruftman, S.; rt. 42 97; st. 70 20.

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Ödman, B. O.

Andre assistenter (9).

Schön, A. F.; Olsson, B. F.

Assistent

(1,800 kr.; ej å stat).

Karlsson, W. E., stadsfullm. (vid avd. för måleri- samt bleck- och plåtslageriyrkena).

Kvinnliga avdelningen.

Förste assistent (9).

Wagner, f. Arnoldson, E. Hermione.

Andra assistenter (8).

Hagman, f. de Brun, Gerda C.; Olsson, Sigrd Ch.

Förste vaktmästare (6).

Sabel, K. G.

Andre vaktmästare (4).

Eriksson, C. F.

Dessutom i mån av behov *expeditions-* och *skrivbiträden* samt ett *vaktmästarbiträde* (1).

Filialkontoret.

Föreståndare.

(Se huvudkontoret.)

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Svenson, H. E.

Kvinnliga avdelningen.

Förste assistent (9).

Lindqvist, f. Rydell, Elin M.

Andra assistenter (8).

Richert, f. Hesselius, Gunel S. M.

Vaktmästare (4).

Hellman, J. A.

Af.

Sk.

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

*Hantverkaregatan 1, n. b. och 2 tr., C.;
telefoner: se nedan; kontorstid: 9—4;
expeditionstid: 9—2.*

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången, som utkom år 1870, innehöll dessutom i många fall återblickar för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särpublikationer, bland vilka sistnämnda märkas de mera omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinnande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet framkommo, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, benämnd Stockholms stads statistiska kontor, som trädde i verksamhet i augusti månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning, en statistisk månadsskrift, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt den årliga sanitära statistiken, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, handels- och sjöfartsstatistik, fabriks- och hantverksstatistik, renhållningsstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens för-

valtning, befattningshavare m. m.), en löpande kommunal författningssamling samt en kommunal författningshandbok, varjämte kontoret fr. o. m. årgången 1912 utarbetar de årliga registren till stadsfullmäktige trycket. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär, bland vilka märkas minnesboken »Stockholm. Quelques données statistiques», vars första upplaga publicerades med anledning av det franska parlamentariska besöket sommaren 1909 (en tysk upplaga utgavs sommaren 1910 vid det tyska pressbesöket) samt den historisk-statistiska översikten »Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning» ingående i Minnesskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att med uppmärksamhet följa övriga statistiska redogörelser, som av kommunala myndigheter afgivas, och beträffande dessa redogörelser göra de framställningar, varfyll kontoret kan finna anledning; att utföra särskilda statistiska undersökningar, som av stadsfullmäktige m. fl. påkallas; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnen erfarenhet; att genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot andra statistiska anstalters enahanda redogörelser tillförsäkra kontoret tillgång till statistisk litteratur; att i övrigt utföra det inom kontorets verksamhetsområde fallande arbete, som åt kontoret i vederbörlig ordning uppdrages.

Kontoret äger att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens kommunala myndigheter och befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara å dessa anförtrödd.

Kontoret lyder under en för ett år i sänder utsedd och direkt under stadsfullmäktige sorterande styrelse, bestående av 7 ledamöter, av vilka stadsfullmäktiges beredningsutskott utser 3, drätselnämnden 2 samt hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden var för sig 1 ledamot. Styrelsen utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Styrelsens förvaltning granskas

av drätselnämndens revisorer. Kontoret, vars chef är en av styrelsen antagen direktör, arbetar f. n. på 6 avdelningar (se nedan), var och en med en förste aktuarie eller aktuarie som avdelningsföreståndare.

Instruktion. Stadsfullmäktiges reglemente för Stockholms stads statistiska kontor den 20 mars 1905.

Stat år 1918. Utgifter: 158,650 kr.; inkomster: 500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Palme, S. Th., direktör (såsom led. vald av drätselnämnden).

Vice ordförande

Söderberg, J. E., f. d. förste aktuarie (såsom led. vald av drätselnämnden).

Övriga ledamöter.

Andersson, L. I., förste stadsläkare (vald av hälsovårdsnämnden).

Ekman, V. R., tryckeriföreståndare (vald av beredningsutskottet).

Folcker, J. F., löjtnant, ombudsman, stadsfullm. (vald av beredningsutskottet).

Oldenburg, E., direktör (vald av beredningsutskottet).

Wassberg, A., överlärare (vald av fattigvårdsnämnden).

Protokollsförare

(300 kr.; ej å stat).

Asproth, J. K. (se nedan).

Styrelsens revisorer.

(Samma som för drätselnämnden sid. 46.)

Direktör (16).

Guinchard, A. J. J.; rt. 130 35; st. 93 48; mottagningstid: 9—10. (Direktören leder tillsammans i huvudsak direkt avdelningen för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik; jfr nedan.)

Förste aktuarie (14).

Leijonhufvud, S. S., frih., bibliotekarie. (Avdelningen för statistiska upplysningar och därmed sammanhängande utredningar, biblioteket samt utdelning och byte av publikationer; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Aktuarier (12).

Asproth, J. K., registrator och kassör samt arkivarie. (Avdelningen för fattigvårds-, arbetsför-

medlings-, brand- och ambulansstatistik; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.) **Sk.**

Själänder, V. (Avdelningen för bostadsstatistik, valstatistik och specialundersökningar; biträder dessutom direktören vid ledningen av avdelningen för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik, jfr ovan; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Karlson, G. H., tjl., *tjff.* **Larsson, G. A.** (Avdelningen för kommunala handböcker — kommunalkalender, kommunal författningssamling, kommunal författningshandbok — och berättelse ang. Stockholms kommunalförvaltning; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Moosberg, R. W. (Avdelningen för hälsovårdsstatistik jämte viss befolkningsstatistik, renhållningsstatistik och utländska minnesböcker; st. 90 46; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Biträdande aktuarier

(300 kr. i månaden; ej å stat).

Larsson, G. A., tf. aktuarie (se ovan); **Silén, K. G.** (se nedan); **Nordmark, A. F.** (se nedan); **Ekwall, N. A.** (se stadens revisionskontor).

Amanuenser

(2,100—2,400 kr.; ej å stat).

Larsson, G. A., tjl. (se ovan); **Silén, K. G.**, tjl. (se ovan); **Nordmark, A. F.**, tjl. (se ovan).

E. o. amanuenser

(växlande avlöningsformer och -belopp; ej å stat).

Jedin, C. V. N.; **Hedener, P. I.**

Assistenter (7).

Ohlson, Helfrid I. A.; **Carlsson, Ester F.**; **Gustafson, Anna Th.**; **Larsson, E. B.** (Brita); **Wagner, f. Sandstedt, Astrid W.**; **Sundström, Klara S.**

Biträden (5).

Lundbom, Elsa; **Kuylenstjerna, f. Schröder, Esther M.**; **Nilsson, f. Medin, Karin E.**; **Björklund, f. Hedström, Sigrid L. Ch.**; **Helleday, Signe E.**; **Alfheim, Sonja L.**; **Hacksell, Ingvor H. V.**; **Nilsson, Barbro**; **Lundell, E. Gabriella**; **Stålhammar, Gerda Ch.**; **Barklund, R. E. K.** (Karin); **Kihlblom, Märta**; **Rönback, Elsa L.**; **Winqvist, Lilian A.**

Vaktmästare (4).

Lundman, J. H.

Dessutom ett antal *extra biträden* (med timavlöning).

Sls.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner: se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel första tisdagen i varje månad kl. 3,15 e. m.

Den 15 juni 1905 beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt en kommitté att utarbeta ritningar och kostnadsförslag till slakthus i förening med kreatursmarknadsplats för stadens räkning å Enskede. Sedan denna kommitté den 9 mars 1907 inkommit med förslag, beslöt stadsfullmäktige den 1 juni 1907 att med godkännande av det samma bevilja medel till anläggningen ävensom att inrätta en särskild slakthus- och saluhallsstyrelse. Denna styrelse har till uppgift att handhåva skötseln av stadens slakthus och marknadsplats för kreaturshandeln samt saluhallar och platser för torghandeln, ävensom att söka främja och organisera tillförseln av och handeln med livsfröfnödenheter.

Styrelsen består av fem ledamöter, valda av stadsfullmäktige för två år; för styrelsens ledamöter utses två suppleanter för samma tid. Till sitt biträde äger styrelsen antaga en direktör för slakthuset och en direktör för saluhallar och torghandel, som jämte stadveterinären och i byggnadsfrågor chefen för stadens byggnadsarbeten äga vid behandlingen av till deras handläggning hörande ärenden närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna, men ej i besluten, med rätt att få avvikande mening antecknad i protokollet.

För revision av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsen, fastställd av kungl. majt den 30 aug. 1907.

Stat år 1918. Utgifter: 1,959,900 kr.; inkomster: 1,306,100 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.

Övriga ledamöter.

*Ericsson, C. Th., handlande.

Larsson, L. R., handlande.

Lind, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm.

*Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter.

Berglund, J. E., kassör, stadsfullm.

*Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.

Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Walldén, J. R., föreståndare.

Staf, O. L., kakelugnsmakare (suppl.).

Ahlström, W., förtroendemän (suppl.).

Direktör och föredragande.

Sandeborg, M. O. (se nedan under huvudkontoret).

Sekreterare

(2,000 kr.; ej å stat.)

Robach, E. C.

Huvudkontoret.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67, C.; rt. 41 93; st. 12 18, 71 66; expeditionstid: 9—3.

Direktör.

Sandeborg, M. O.; träffas: vid slakthuset alla dagar utom måndagar och torsdagar 11—12, i centralsaluhallen måndagar och torsdagar 11—12. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.)

Kamrerare (14).

Granlund, S. J. R. W.; träffas såkrast vid slakthuset 9—11. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.)

Slakthuset med tillhörande anstalter.

Slakthuset med kreatursmarknad.

Enskede. Postadress: Stockholm 4. Expeditionstid å kontoret 9—3, lördagar 9—1; kylhuset hålles öppet 5—9 f. m. samt 1—2 och 3—6 e. m.; slakthallarna 7 f. m.—4 e. m.; kylhuset 6—9, 11—12 f. m., 2—5 e. m., lördagar 6—9 f. m., 12—2 e. m.; övriga lokaler 6,30 f. m.—5 e. m. Telefoner: kontoret rt. Enskede 50, st. Enskede 244. De särskilda tjänstemännens telefoner återfinnas nedan. Se i övrigt vederbörande telefonkataloger.

Lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus stadgar, att för stad eller område därav på framställning av stadsfullmäktige köttbesiktning- och slakttvång må av konungens

befallningshavande stadgas, under förutsättning att på stadens bekostnad och genom dess försorg slakthus blivit efter av medicinalstyrelsen fastställt plan uppfört och efter av samma myndighet föranstaltad avsyning godkänt, ävensom att nödigt antal köttbesiktningmän anställas.

Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskeide i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad enligt ritningar och kostnadsförslag, som senare skulle av fullmäktige godkännas. Detta skedde år 1907 samtidigt med att arbetets utförande uppdrogs åt en särskild styrelse, slakthus- och saluhallstyrelsen, för vilken instruktion antogs och underställdes kungl. maj:t, som den 30 augusti 1907 fastställde densamma, ävensom själva beslutet att förlägga slakthuset utom stadens område. En 1907 sökt koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan beviljades den 20 november 1908. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slaktväg inträdde för Stockholm fr. o. m. den 8 februari 1912. Detta slaktväg innefattar förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid slakthuset. S. k. »nödslakt», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret ostyckat föras dit. Betalningen för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställt taxa, likaså avgifter för disponerandet av platser i det s. k. kylhuset, där kött får förvaras. Kött efter å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkänts, åsättes oval stämpel med St Eriks bild.

Å kreatursmarknaden vid slakthuset, äger handel rum med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller annorstädes eller äro s. k. livdjur. Handel med sistnämnda djur, särskilt kalvkor, försiggår alla dagar i ett särskilt handelsstall. Marknadsnoteringar sättas varje vecka genom en särskild noteringskommission och allmängöras (se sid. 175). Till tjänst för djurägare, som önska sända djur utan att själva ombesörja deras försäljning, äro antagna tvänne stadscommissionärer, som enligt taxa åtaga sig försäljningsuppdrag under stadens kontroll. Tillförsel av djur sker över Liljeholmens station (varifrån boskapsvagnar genom statens järnvägars försorg överföras på slakthusets järnväg till Enskeide) eller från Söder Mälarstrand med spårväg. Varje anlant djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och fodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Rörande den vid slakthuset belägna svingården, se nedan sid. 174.

Författningar. Lag den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 31 december 1913 ang. tillägg för Stockholm till bestämmelserna om besiktning och stämpling av kött enligt lagen om köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 30 augusti 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 28 december 1917 ang. taxa å avgifter för begagnande av Stockholms stads slakthus, för köttbesiktning inom staden samt för nyttjande av stadens i samband med slakthuset anordnade marknadsplats för kreaturshandel. Taxa å avgifter vid Stockholms stads slakthus med tillhörande inrättningar utöver den av kungl. maj:t den 28 juli 1911 fastställda taxan, godkänd av stadsfullmäktige den 18 december 1911. Ordningssadga för Stockholms stads offentliga slakthus, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Ordningssadga för Stockholms stads kreatursmarknad, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Instruktion för slakthusdirektören i Stockholm, instruktion för sanitetsveterinären vid Stockholms stads slakthus samt instruktion för förste besiktningsveterinären vid Stockholms stads slakthus; samtliga antagna av slakthus- och saluhallstyrelsen den 5 oktober 1911 och godkända av medicinalstyrelsen den 22 november s. å. Instruktion för stadscommissionärerna vid Stockholms stads kreatursmarknad, stadga för slakthusets salubod samt bestämmelser ang. utfodring av kreatur å Stockholms stads kreatursmarknad och Stockholms stads slakthus, antagna av slakthus- och saluhallstyrelsen den 19 och 21 december 1911 samt instruktion för hjälpslaktare i Stockholms stads slakthus, antagen av styrelsen den 2 november 1917.

Slakthusdirektör (0).

Sandeborg, M. O. (se ovan under huvudkontoret); rt. 105 92; st. 18 41; träffas vid slakthuset alla dagar utom måndagar och torsdagar 11—12.

Sanitetsveterinär (16).

Petrelus, K. A. O.; rt. Enskeide 53; st. 30 42; mottagningstid: 1,30—2,30 (lördagar 1—1,30).

Förste besiktningsveterinär (15).

Wall, S. D.; rt. Enskeide 55; st. Enskeide 2 42.

Assistentveterinärer (13)

(rt. Enskeide 52; st. Enskeide 2 42).

Brandt, J. O.; Englessen, P. R.; Dallmer, Hj W. A.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W. (se ovan under huvudkontoret); rt. 105 95; st. 30 42; träffas vid slakthuset 11—12.

Sl.

Sl. *Bokhållare och kassör* (12).

Ekström, G. W.; rt. Enskede 50; st. Enskede 2 44.

Extra kontorsskrivare

(2,400 kr.; ej å stat).

Mattsson, W. H. tjf. (se livsmedelsnämnden),
tjf. Nordwall, Hild A. T. (se nedan).

Kontorsbiträde (6).

Nordwall, Hild A. T., tjf. (se ovan), tjf. Carl-
berg, Margit.

Mikroskopister (4)

(rt. Enskede 56; st. Enskede 2 43).

Ahlström, S. E. (Lisa), föreståndarinna; Moureau,
Elsa A., laboratoriebiträde; Hultgren, Sigrid
A. E.; Anderberg, Ruth K.; en vakant, tjf.
Aspengren, Elise S. L.

Inspektor (10).

Zetterqvist, O., tjf. (se livsmedelsnämnden, ved-
byrån), tjf. Dahlin, J. F. L:son (se nedan);
rt. Enskede 54.

Hallmästare (9).

Dahlin, J. F. L:son, tjf. (se ovan).

Förste maskinist (10).

Rydahl, A. W.; rt. Enskede 58.

Andre maskinist (9).

Johansson, J. W.

Tredje maskinist (8).

Österberg, K. G.

Stadskommissionärer

(2 % av försäljningspriset).

Andersson, J. G. H.; Sjöstedt, K. J. E.

Köttbesiktningsbyråerna.

Adresser och telefoner: se nedan.

Samtidigt med det den 8 februari 1912 i kraft-
trädande slaktvånget inträdde för huvudstaden
köttbesiktningsvånge, innebärande att allt till
människoföda avsett färskt, rått kött, som här-
rör från utom staden slaktade djur, måste, innan
det utbjödes till salu eller försäljes, företes för
undersökning och stämpling å någon av stadens
köttbesiktningsbyråer. Fr. o. m. denna dag över-
flyttades således köttbesiktningen från hälso-
vårdsnämnden till slakthus- och saluhallsstyrel-
sen. Hälsovårdsnämnden övervakar dock fort-
farande enligt hälsovårdsstadgan den sanitära
beskaffenheten av importerat kött samt allt i

staden tillsaluhållet kött (se vidare sid. 97). Av-
gift för besiktningen vid köttbesiktningsbyråerna
utgår enligt av kungl. maj:t fastställd taxa. Det
till staden i uppsklatat tillstånd införda, å kött-
besiktningsbyrå undersökta och godkända köttet
åsättes rektangulär stämpel med St Eriks bild.

Instruktioner m. m. Ordningsstadga för
Stockholms stads köttbesiktningsbyråer, godkänd
av stadsfullmäktige den 4 december 1911, med
ändring den 7 januari 1913. Instruktion för före-
ståndare för köttbesiktningsbyrå, antagen av
slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober
1911 och godkänd av medicinalstyrelsen den 22
november s. å. Se vidare ovan under slakthuset
med kreatursmarknad.

Norra byrån.

*Gamla Brogatan 47, C.; rt. 98 14, 46 52;
st. 197 52, 218 44; expeditionstid: 7—3,30.*

Föreståndare (15).

Hülphers, G. B.

Assistentveterinär (13).

Thorsell, J. G.

Kontorsskrivare (9).

Sandström, A. F., tjf. (se livsmedelsnämnden),
tjf. Stoltz, Bertha E. (se nedan).

Mikroskopister (4).

Stoltz, Bertha E., föreståndarinna, tjf. (se ovan);
Almcrantz, Elin S., tf. föreståndarinna; Hall-
gren, Nanna R. M.; Malmberg, Maria I. B.;
Ehrner, Elsa M.; Ringström, Ingeborg F.

Hallmästare (8).

Olsson, J. W., tjf. (se nedan, centralsaluhallen),
tjf. Edman, E.

Södra byrån.

*Södra bantorget, Sö.; rt. 66 56; st. 313 83;
expeditionstid 8—12.*

Föreståndare (15).

Severin, K. O.

Kontorsskrivare (8).

Andersson, S. V., tjf. (se livsmedelsnämnden), tjf.
Nyman, Tyra T. (se nedan).

Mikroskopister (4).

Nyman, Tyra T., tjf. (se ovan); Fagerberg, Elsa
E. O., tf. föreståndarinna.

Hallmästare (8).

Odin, C. A.

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Lövsta; postadress: Hässelby villastad; järnvägsstation: Riddersvik; rt. Hässelby 3; st. Hässelby 4; kontorstid: 9—4.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar därav och kasserade, till föda otjänliga födoämnen av animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter såsom talg och fett, köttmjöl och köttgryn, varav fettämnena försäljas som råvara till stearinljus-, tvål- och såpfabrikation samt mjöl och gryn såsom kraftfoder för svin, fjäderfä och fiskyngel.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ångan erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från vilken även lämnas för driften behöflig elektrisk kraft samt ljus.

Anstalten övertogs den 8 februari 1912 av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Reglemente. Stadga för Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta, godkänd av stadsfullmäktige den 12 februari 1912.

Redogörare

(1,000 kr.; ej å stat).

Forssman, E. Hj., föreståndare för renhållningsverkets avdelning vid Lövsta.

Förman

(2,220 kr. jämte bostad; ej å stat).

Ljungqvist, E. J. O.

Saluhallar och salutorg.

Expedition m. m.: se ovan under huvudkontoret.

Enligt sin instruktion äger slakthus- och saluhallsstyrelsen utse en saluhallsdirektör med åliggande att hava närmaste tillsyn över saluhallar och torghandel. Någon sådan har ej tillsatts. Jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 18 oktober 1909 har i stället åt den 1 februari 1910 tillsatta slakthusdirektören tillsvidare uppdragits även ledningen av saluhallarnas skötsel.

Tf. saluhallsdirektör

(2,000 kr.; ej å stat).

Sandeborg, M. O., slakthusdirektör.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W. (se vidare under huvudkontoret).

Tf. saluhallsinspektör

(4,400 kr.; ej å stat).

Peterson, M. P.; träffas säkrast 10,30—11,30.

Tf. kontorsbiträde

(1,800 kr. jämte misräkningspengar; ej å stat).
Rutensköld, Svea M.

Stockholms stads centralsaluhall.

Kungsgatan 67, C.; rt. 41 93, st. 71 66; se vidare under huvudkontoret.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Brogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren står med sin godsstation i direkt förbindelse med statusens järnvägsnät samt innehåller förutom förvaringskällare även kylrum och frysrum med tillhörande maskineri. Bottenvåningen upptages av såväl fasta, inredda salustånd (167) som tillfälliga, öppna platser till försäljning av livsmedel och blommor såväl i engros som minut samt dessutom av tvenne större planer, avsedda för livsmedelsauktioner.

Å tvenne utefter gavlarna gående gallerier finnas även saluplatser för tillfällig uthyrning.

Ett av hörnpartierna upptages av styrelsens expeditionslokaler jämte sessionsrum och i de övriga äro inredda affärskontor. Utefter fasaden åt Kungsgatan äro inrymda butiker för olika ändamål.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där anställer erforderlig personal.

Inom hallen hållas auktioner å livsmedel å tider, som av styrelsen bestämmas, och har styrelsen för underlättande av livsmedelstillförseln till huvudstaden och för att biträda allmänheten vid köp och försäljning vid hallen anställt en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär. Livsmedelsnoteringar över såväl engros- som detaljpriser i huvudstaden upprättas varje vecka genom särskild kommission (se sid. 175) och allmångöras.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910. Stadga för Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av överståthållarämbetet den 14 dec. 1912. Instruktion för stadskommissionärer vid Stockholms stads centralsaluhall den 5 juli 1912. Taxa å avgifter, som uppbäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 4 okt. 1912 med ändring och komplettering den 2-nov. 1917.

Tf. hallmästare och auktionsför- rättare

(2,640 kr. jämte misräkningspengar; ej å stat).

Olsson, J. W. (se ovan under köttbesiktningshyrerna).

Maskinist (9).

Hamrén, L. J. A.

Stadskommissionär.

(Arvode: högst 2 % vid försäljning av kött, vilt och fågel, högst 5 % vid försäljning av smör, ost, ägg, frukt och grönsaker.)

Palm, J. E.

Sls. Stockholms stads provisoriska fiskhall.

Bryggaregatan 28, C.; rt. 60 56; st. 80 28; hallen hålles öppen 6 f. m.—3 e. m. och dessutom för utlösande av varor sön- och helgdagar 8—9 f. m.

Den 15 aug. 1910 öppnades för allmänheten en staden tillhörig provisorisk fiskhall avsedd för partiförsäljning av fisk, fiskvaror och skaldjur.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där tillsätter personal. För att biträda allmänheten vid försäljning finnes vid hallen anställd en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910. Slakthus- och saluhallsstyrelsens stadga för Stockholms stads provisoriska fiskhall. Instruktion för stadskommissionären samt taxa å avgifter av den 10 juni 1910 med däri senare vidtagna förändringar.

Hallmästare och auktionsförrättare.

(Se under centralsaluhallen.)

Stadskommissionär

(arvode: högst 5 % å försälda varor).

Molin, A. E.

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Saluhallen å Hötorget med 132 förs.-platser.
 » » Kötorget » 64 » »
 Maria saluhall » 63 » »
 Östermalms saluhall » 108 » »
 Fiskarbryggan vid Mälartorget med 30 förs.-platser.

Salutorg.

Av *Stockholms salutorg* stå följande med fasta försäljningsplatser försedda under styrelsens förvaltning, nämligen:

Östermalmstorg med 79 förs.-platser.
 Munkbron » 84 » »
 Sandplan å Riddarholmen » 60 » »
 Södra bantorget » 24 » »

Övriga salutorg inom staden, å vilka endast upplåtas tillfälliga, avgiftsfria försäljningsplatser, lyda direkt under överståthållarämbetet för polisärenden.

Stadsfullmäktige beslöto den 15 okt. 1917 att fr. o. m. den 1 juli 1918 samtliga salutorg skulle ställas under slakthus- och saluhallsstyrelsens förvaltning och komma i samband härmed dagavgifter att uppbäras å desamma. Nedre Munkbron och Kötorget skola upphöra att vara försäljningsplatser, då saluhallen å Nedre Munkbron, som beslutats den 18 juni 1917, blir färdig, vilket även beräknas skola ske den 1 juli 1918.

Frukttorkeri vid slakthuset.

Telefon, st. Enskede 78.

På förslag av slakthus- och saluhallsstyrelsen beslöto stadsfullmäktige den 21 maj 1917 att anordna en torkanstalt för trädgårdsalster m. m. i vattentornsbyggnaden vid slakthuset, varvid den för driften erforderliga värmen skulle erhållas av avloppsången från slakthuset ångmaskiner och anvisades till behövliga ledningar, inventarier m. m. ett belopp av 11,000 kronor. Driften påbörjades den 9 september 1917.

Föreståndarinna

(arvode 2,100 kr.; ej å stat).

Nilsson, Maria.

Stadens svingård.

Enskede, Stockholm 4; st. Enskede 3.

Invid slakthuset anordnades år 1913 en mindre svingård i avsikt att uttröna möjligheten av ett rationellt utnyttjande av slaktavfallet genom svinuppfödning.

Den 19 juni 1916 beslöto stadsfullmäktige på förslag av en för utredande av dylika frågor tillsatt kommitté, att köksavfallet i 14. och 25. rotarna i Katarina församling tillsvidare skulle på försök uppsamlas skilt från övriga hussopor och användas till foder i en utvidgad svingård, och anslagos därför till byggnader, inventarier och första svinuppsättning en summa av 81,500 kronor. Beslutet, som överklagades, vann kungl. maj:ts fastställelse den 28 november s. å., varefter uppförandet av kokhus och svingårdsbyggnad omedelbart påbörjades; uppsamlingen av köksavfallet i enlighet med det uppejorda programmet tog sin början den 1 jan. 1917.

Förslaget utföll synnerligen lyckligt och redan den 30 mars 1917 beslöto stadsfullmäktige, att köksavfallsuppsamlingen skulle från den 1 maj utsträckas till hela Södermalm och i samband därmed svingården utvidgas, och anslagos till byggnader och inventarier — särskilt hästar — härför 43,000 kronor, ett anslag som den 15 oktober ökades med 8,000 kronor. Den 3 december 1917 beslöto stadsfullmäktige, att köksavfallsuppsamling till svinföda skulle efter den 1 januari 1918 jämväl ske inom Matteus, Gustav Vasa och Adolf Fredriks församlingar, och anvisades samma dag dels till inköp av en mindre uppsamlingsbyggnad vid Sveaplan 10,000 kronor, dels till svin, hästar och övriga inventarier 40,000 kronor och dels till inköp av en svingårdsbyggnad å egendomen Mossen (se nedan) 40,000 kronor. Förslag föreligger om ytterligare utsträckning av köksavfallsuppsamlingen, närmast till Johannes och Engelbrekts församlingar.

Förvaltare

(3,000 kr. jämte tantiem; ej å stat).

Ernhoff, P. M.

Lantgården Mossen.

Den 3 december 1917 beslöt stadsfullmäktige på förslag av slakthus- och saluhallsstyrelsen att från den 14 mars 1918 under eget bruk övertaga den förut utarrenderade lantgården Mossen i närheten av Enskede; detta särskilt med hänsyn till vikten av att säkerställa fodertillgången för den kommunala svingårdens hästar samt rotfruktsbehovet för svinbesättningen, och anvisades till nyanskaffning av behövliga inventarier här till 10,000 kronor.

Noteringskommissioner.

Som ovan framhållits, sättas och offentliggöres noteringar varje vecka å såväl levande kreatur som kött och andra livsmedel av särskilda kommissioner. Ledamöter i dessa kommissioner hava utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher. Ledamöterna äro icke i denna egenskap upptagna i kalenderns personalavdelning. Noteringskommissionen för levande djur fungerar t. v. även som exportnämnd för Stockholm och handlägger som sådan alla ärenden rörande exportlicenser för levande nötkreatur och färskt kött.

Kommissionen för engrosprisnoteringar.

Sandeborg, M. O., slakthus- och saluhallsdirektör, ordf.

I. För levande kreatur.

Sjöstedt, K. J. E., stadskommissionär, slakthuset; **Andersson**, J. G. H., stadskommissionär, slakthuset; **Mellin**, A. H., agronom, Tegnérsgatan 15; **Nilsson**, F., slakteriidkare, Götgatan 81, *Sö.*

II. För kött.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Blomqvist**, N., disponent, Asögatan 10, *Sö.*; **Nilsson**, C., disponent, Karlbergsvägen 79—81, *Va.*; **Mellin**, K., handlande, Kungsgatan 50, *C.*

III. För fågel och villt.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Mårtensson**, O., grosshandlare, Gamla Brogatan 25, *C.*; **Eriksson**, P., grosshandlare, centralsaluhallen; **Lindgren**, A., fru, Lilla Nygatan 13, *St.*

IV, V, VI. För smör, ost och ägg.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Benzinger**, A. F., direktör, Dalagatan 3, *Va.*; **Mårtensson**, O., grosshandlare, Gamla Brogatan 25, *C.*

VII, VIII. För fisk, fiskvaror och skal-djur.

Molin, A. E., stadskommissionär, prov. fiskhallen.

IX, X. För frukt och grönsaker.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Lind**, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm., Experimentalfältet; **Mårtensson**, O., grosshandlare, Gamla Brogatan 25, *C.*

Kommissionen för detaljprisnoteringar.

Nyström, K., fröken, Valhallavägen 107 B, *Va.*; **Adolfsson**, A., fröken, Artillerigatan 12, *Ö.*; **Wallerius**, G., fru, Kungsholmsgatan 16, *C.*; **Höglin**, A., fröken, Brännkyrkagatan 88, *Sö.*; **Konsumtionsfören. Stockholm m. omnejd**, Katarina bangata 6, *Sö.*; **Slakteriaktieb. Norrmalm**, Karlbergsvägen 79—81, *Va.*

Sl.

Ln.

Stockholms stads lantegendomsnämnd.

Lantegendomsnämnden.

Myntgatan 4, St.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44, 25 65; expeditionstid: 9—2.30, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Med anledning av väckta motioner beslöt stadsfullmäktige den 2 mars 1908 tillsättande av en särskild nämnd med uppgift att handhåva förvaltningen av stadens utanför dess dåvarande jurisdiktion belägna egendomar, där ej någon del av dem ställts under förvaltning av annan myndighet. Nämnden började sin verksamhet den 16 april samma år.

Denna Stockholms stads lantegendomsnämnd äger att ombesörja alla för dessa områdens tillgodogörande erforderliga utredningar ävensom i vederbörlig ordning beslutade åtgärder, såsom beträffande stadsplaner och områdenas användande för olika ändamål ävensom deras förseende med kommunikationer samt avlopps-, vatten- och andra ledningar, för så vitt dessa åtgärder icke uppdragits åt annan myndighet.

Nämnden äger ock att i överensstämmelse med stadsfullmäktiges beslut verkställa upplåtelse på viss tid eller försäljning av mark ävensom att på stadgade villkor bevilja lån för byggnadsändamål av medel, som må hava härför anvisats av stadsfullmäktige.

Nämnden består av sju ledamöter och tre suppleanter, vilka utses för två år. Nämnden, som inom sig utser ordförande, antager till sitt biträde en direktör och övrig ordinarie personal.

För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med tvenne suppleanter.

Rörande stadens lantegendomar, se vidare den statistiska avdelningen.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för lantegendomsnämnden, fastställd av kungl. maj:t den 27 mars 1908. Instruktion för lantegendomsnämndens sekreterare och ombudsman, antagen av nämnden den 15 jan. 1914.

Stat år 1918. Utgifter: 2,313,700 kr.; inkomster: 571,600 kr.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Norén, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Bergstedt, P., ingenjör, stadsfullm.

*Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.

Lovén, S. A., försäkringsdirektör, stadsfullm.
Söderberg, N. E., handelsträdgårdsmästare, stadsfullm.

*Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.

Wretling, E. P., civilingenjör.

Suppleanter.

Hansson, E., byggmästare.

Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm.

*Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års räkenskaper.)

Holmström, H. J., ingenjör, revisor.

Sandberg, H. K. A., bankkassör, stadsfullm.

Schultz, L. H., direktör, stadsfullm.

Dahlin, N. O., kriminalkonstapel (suppl.).

Skålander, O. A., bryggeriarbetare, stadsfullm. (suppl.).

Direktör

(12,000 kr.; ej å stat.)

Meurling, C. H. F.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Sekreterare och ombudsman

(3,000 kr.; ej å stat.)

Stael von Holstein, Ch. Mathilda; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 10—11.

Kamrerare (13).

Rendahl, J. Fr.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Stadsplanceingenjör (14).

Dahlberg, L. A. (förordnad för 1918); rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Byggnadskontrollant

(3,300 kr. jämte bostad; ej å stat.)

Larson, N. G.; rt. 14 39, 14 46; st. 25 65; mottagningstid: 9—11.

Byråingenjör

(4,800 kr. jämte bostad och värme; ej å stat.)

Malmberg, O. B.; rt. 11 43; st. 90 25; träffas å arbetskontoret vid Alvik 9—10.

Biträdande byråingenjör

(3,600 kr.; ej å stat).

Ericsson, K. W.

Biträdande ingenjörer

(3,000—3,600 kr.; ej å stat).

Lundvall, Ch.; Pettersson, G. E.; Engström, P. E.; Söderbom, J.

Kontorsskrivare (9).

Nilsson, K. M.

E. o. kontorsskrivare

(1,400 kr.; ej å stat).

Wetterwik, Brita I. M.

Rätbiträden (5).

Bentzer, Carin E. Ch.; Bjuggren, Gunbild M. E.

Skrivbiträde (4).

Lundborg, N. T., tjl. Meyer, Elsa A.

Extra biträden

(1,200—1,800 kr.; ej å stat).

Roddes, Vera K.; Larsson, Karin M.; Hallin, Märta M.

Vice värdar

(1,800—1,980 kr.; ej å stat).

Björkman, C. O.; mottagningstid: 9—11; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid å Enskede: 1—3; st. Enskede 1 30; **Karlsson, K. H.;** st. Enskede 70.

Dessutom ett *kontorsbud*.

Jugmästare

(800 kr.; ej å stat).

Öhrström, C. A.

Skogvaktare

(1,800 kr.; ej å stat).

Lönnbom, K.

Stockholms stads koloniträdgårdsråd.

Med den stora omfattning, som koloniträdgårdssammansamheten numera tagit och ytterligare

kan förväntas komma att taga, har det visat sig önskvärt att giva densamma en enhetlig behandling från stadens sida. I detta syfte beslöt lantegendomsnämnden den 16 januari 1918 att upprätta ett *»Stockholms stads koloniträdgårdsråd»*.

Rådet åligger att i frågor rörande koloniträdgårdssammansamheten tillhandaga lantegendomsnämnden och stadens övriga myndigheter med sakkunnig hjälp. Det åligger rådet i sådant avseende bl. a. att yttra sig angående upplåtande av nya koloniträdgårdsområden och i samband därmed föreslagna upplåtelsevillkor, att granska planer och ifrågasatta åtgärder för områdenas iordningsställande, att uppmärksamt följa byggnadsverksamhet och ordningsförhållanden inom koloniträdgårdsområdena och att härvid särskilt handhava den av staden utövade kontrollen, att tillhandahålla billiga typritningar för kolonistugor och övriga erforderliga byggnader samt att i övrigt med uppmärksamhet följa koloniträdgårdsrörelsen inom staden och dess närmaste omgivningar samt göra framställningar och vidtaga åtgärder, som kunna anses gagneliga för rörelsens utveckling.

Rådet, av vars medlemmar åtta utses av lantegendomsnämnden och en av drätselnsämnden, står under överinseende av lantegendomsnämnden, till vilken det före den 1 februari varje år skall avlämna berättelse över föregående års verksamhet.

För sitt arbete äger det att anlita lantegendomsnämndens kontor enligt närmare anvisning av nämnden eller dess direktör.

Instruktion. Instruktion antagen av lantegendomsnämnden den 16 januari 1918.

Ledamöter.

Erikson, K. M., vaktmästare; **Karlsson, W. E.,** assistent, stadsfullm.; **Lind, G. H.,** trädgårdsdirektör, stadsfullm.; **Lindhagen, Anna J. J.,** barnavårdsinspektör, stadsfullm., vice ordf.; **Meurling, C. H. F.,** direktör, ordf.; **Schager, H.** Ingeborg S., skolkökslärarinna; **Starck, P. O.,** hyreskontrollant (tillsatt av drätselnsämnden); **Söderberg, N. E.,** handelsträdgårdsmästare, stadsfullm.; **Westholm, J. S.,** stadsarkitekt.

Sekreterare.

Staël von Holstein, Ch. Mathilda.

Ln.

Hs.

Stockholms stads hamnstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; rt. 85 44, 86 45; st. 18 02, 18 13, 33 08, 39 36. Styrelsen sammanträder i regel varje helgfri fredag kl. 1,50 e. m.

I gamla tider ägde Stockholm en hamnstyrelse, »kommitterade för börs-, hamn- och brobyggnader». Senare hava frågor rörande stadens hamnväsende handlagts av drätselnämnden efter dess upprättande år 1864. År 1875 väckte dåvarande hamnkaptenen ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, som livligt förordades av handels- och sjöfartsnämnden, men avsågs av stadsfullmäktige 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antog en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, som med år 1909 trädde i verksamhet. Styrelsen består av fem utav stadsfullmäktige för två år valda ledamöter med lika många suppleanter. Den handhaver skötseln av stadens hamnväsen och sörjer för dess vidmakthållande och utveckling, i vilket avseende den handlägger ärenden ang. hamnen, slussen, kajer, flottbroar, stadens upplags- och byggnadsplatser vid Värtan, stadens tullpackhus, stadens isbrytare etc. För uppgörande av ritningar och kostnadsförslag samt för utförande av byggnads- och underhållsarbeten äger styrelsen påkalla biträde av stadens byggnadskontor.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen av tre utav stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 8 maj 1908.

Stat år 1918. Utgifter: 8,576,800 kr.

(därav att täckas med lånemedel 6,200,000 kr.); inkomster: 1,574,200 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Wallenberg, J. O., kapten, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Broman, J. W., direktör.

*Edkvist, C. J., arbetsförmän.

*Lundström, K. B., grosshandlare.

*Vinberg, S. W., överingenjör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Hüttner, M. S., grosshandlare.

Linde, N., förtroendeman, stadsfullm.

*Lübeck, S. E. J., civilingenjör, kapten.

*Roberg, Th., konsul, stadsfullm.

*Romare, P. B., direktör, stadsfullm.

Sekreterare.

Se nedan.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Hagelquist, K. F. P., sjökapten, stadsfullm.

Rissén, Hj. R., tulltjänsteman.

Rönnow, A., direktör.

Styrelsens expedition.

Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; rt. 85 44, 86 45; st. 18 02, 18 13, 33 08, 39 36; expeditionstid: 10—3.

Stat år 1918. Utgifter: 18,435 kr.

Sekreterare

(3,000 kr.; ej å stat.)

Vakant; t.f. Looström, A. B.; mottagningstid: 9—10.

Hamnkamrerare (13).

Jansson, E. V.; mottagningstid: 1—3.

Kontorsbiträde och registrator (7).

Ekholm, Gerda E. V.

Vaktmästare (4).

Bäckman, G. O.

Hamnuppbördskontoret.

Skeppsbron 46, 1 tr., St.; rt. 15 67; st. 44 62; expeditionstid under seglationstiden vanligen 8—7, f. ö. beroende av förhållandena.

Överinseendet över stadens uppbörd av hamnavgifter tillkommer hamnfogdeinspektören (förut benämnd hamnkassör), som antages av hamnstyrelsen. Till sitt biträde har hamnfogdeinspektören hamnfogdar. Dessa antagas av hamnstyrelsen efter hamnkaptens och hamnfogdeinspektörens hörande och fördelas till tjänstgöring för områden inom staden. Hamnfogdarna åligger att, var inom sitt område, debitera, uppbära och för hamnfogdeinspektören redovisa staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor från inrikes ort. Över staden tillhörig, vid hamnen befintlig redskap skall hamnfogde hålla noggrann tillsyn.

Instruktion. Instruktion för hamnfogdarna i Stockholm den 6 febr. 1877. Överståthållarämbetets kungörelse ang. uppbörd av hamnavgifter den 14 maj 1914.

Stat år 1918. Utgifter: 92,350 kr.

Hamnfogdeinspektör (13).

Lindberg, G. E.: adress och tel. se ovan; träffas säkrast 11—1.

Hamnfogdar

(600 kr. och fri bostad eller hyresersättning, 4% provision å uppburna hamnavgifter¹⁾; ej å stat).

Expeditionstid: se ovan.

Bruzelius, A. G., hamnfogdekontoret Riddarholmshamnen 15, *St.*, st. 25 14; **Österdahl, O. V., tf.,** hamnfogdekontoret Norr Mälarstrand 24, *C.*, st. 94 32; **Hellman, J. A.,** hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen, Hovslagaregatan 4, *C.*, st. 40 55; **Anderson, K. A.,** hamnfogdekontoret Västra Slussgatan 18, *Sö.*, st. 35 08.

Skrivbiträde

(2,500 kr.; ej å stat).

Hedlund, W.

Dessutom sju *hamnbetjante*, ett *vaktmästarbiträde* och en *brovakt vid Djurgårdsbrunnnsbron*.

Byggnadskontorets hamnavdelning.

Brännkyrkagatan 2 A, 1 o. 3 tr., Sö; rt. 86 45; st. 18 02, 18 13, 39 36; expeditionstid: 10—4.

Avdelningen uppgör förslag till stadens hamnar och sjöfartsleder med därtill hörande vattenbyggnader, broar m. fl. anläggningar samt verkställen byggnad och underhåll av desamma.

Jfr vidare under byggnadskontoret sid. 57.

¹⁾ Enligt stadsfullmäktiges beslut den 18 febr. 1918 har hamnstyrelsen bemyndigats att under vissa villkor till hamnfogdarna utbetala fyllnadsersättning med sådana belopp, att deras provisionsinkomst under år 1918 må komma att uppgå till årliga medelinkomsten för åren 1910—1913.

Hamnkontoret.

Skeppsbron 46, 1 tr., St.; rt. 15 67; st. 44 62; expeditionstid: vardagar 8—7 och sönd och helgdagar 9—11.

Inom Stockholms stads hamnområde övervakas ordningen av en hamnkaptän samt honom underlydande hamntjänstemän och hamnlotsar jämte övrig hamnbetjning (kungl. brev till överståthållarämbetet den 27 sept. 1878 och 15 juli 1881). Hamnkaptänen tillsättes av överståthållarämbetet efter hamnstyrelsens hörande medelst förordnande tillsvidare och är skyldig att vid utövning av sin tjänstbefattning ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av överståthållarämbetet och hamnstyrelsen honom meddelas. Han må varken för egen eller annans räkning idka något slags näring eller såsom förlagsman, delägare eller kommissionär vara intresserad i något yrke, som av sjöfarten är direkt beroende eller därmed står i omedelbart sammanhang. Å hamnkontoret skall finnas ett pålitligt biträde, som, då hamnkaptänen är av andra tjänstegöromål hindrad att därstädes personligen närvara, på hans ansvar meddelar nödiga anvisningar och upplysningar i tjänsten.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa bestämd avgift, lotsa fartyg till vilken del som helst av stadens hamnområde, så ock anvisa fartyg tjänlig ankarplats och biträda med dess förläggande till förtöjning i land samt att, i vad på honom ankommer, vaka över efterlevnaden av hamnordningens föreskrifter samt i förekommande fall vidtagna lämpliga åtgärder till rättelse eller göra anmälan hos hamnkaptänen. Då hamnlots icke är av tjänstegöromål upptagen, skall han vara att träffa å hamnkontoret de tider på dagen, då det hålles öppet.

Instruktioner m. m. Instruktion för hamnkaptänen, fastställd av överståthållarämbetet den 17 juni 1908. Instruktion för hamnlotsarna den 6 febr. 1877. Hamnordning för Stockholm den 6 juli 1905 med ändringar den 17 juni 1908, 5 april, 21 juli och 6 nov. 1909, 5 sept. 1912 samt 13 jan. 1916. Taxa å hamnavgifter i Stockholm för åren 1914—18, fastställd av överståthållarämbetet den 15 jan. 1914.

Stat år 1918. Utgifter: 84,545 kr.

Hamnkaptän

(7,500 kr.; 2 ålderstillägg å 500 kr.).

Vakant; *tf. Jacobson, H. M.,* hamnmästare: tel. se ovan; träffas säkrast 12—1.

Hamnmästare

(11; Holmer kvarstår å övergångsstat med uppbördsprovision som slussmästare).

Jacobson, H. M., tf. hamnkaptän (se ovan); **Holmer, C. O.** (slusskontoret, rt. 125 56, st. 38 89); **Andersson, H. R.,** (hamnkontoret Värtan, rt. 80 24, st. 94 60); **Jäderholm, J. O., tf.**

Hs.

Hs.

Hamnkaptensens biträde

(3,000 kr.; ej å stat).

Synerholm, C. J. B. (se nedan).

Hamnlotsar

(600 kr. jämte sportler).

Telefoner: rt. 78 28; st. 46 67.

Dahlström, E. J. A.; Cederholm, P. G. R.; Peterson, G.; Synerholm, C. J. B., tjf. (se ovan),
tj. Söderqvist, A. F.; Åberg, G. M.

Vaktmästare

(900 kr.; ej å stat).

Hägg, K. H. W.

Övermaskinist (10).

Björklund, C. G.

Dessutom sjutton *hamnbetjante* (6).

Varuhallarna.

Varuhallarna i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården; rt. 59 48; st. 17 12; expeditionstid: 7—6.

Instruktioner m. m. Instruktion för föreståndaren för Stockholms stads varuhallar i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården, antagen av hamnstyrelsen den 16 mars 1914. Taxa och ordningsföreskrifter för begagnande av Stockholms stads varuhallar i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården samt källarna i samma byggnad, antagna av hamnstyrelsen den 9 mars 1914.

Varuhallsföreståndare

(avlönning som hamnbetjänt jämte fyllnadsarvode å 400 kr.; ej å stat).

Milton, J. E., hamnbetjänt.

Dessutom en *varuhallsvakt*.

Slusskontoret.

Nedre Slussgatan 3, Sö.; rt. 125 56; st. 38 89; expeditionstider: jan. 7—6, febr. 8—5, mars 7—6, april—december hela dygnet.

Varje gång fartyg genomgår slussen, betalas för fartyg kommande från in- eller utrikes ort för varje full ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet 5 öre, när fartyget är tomt, och 7,5 öre, då fartyget är lastat, dock ej under två kronor.

Instruktion m. n. Taxa och ordningsregler för genomfart av slussen, gällande intill utgången av år 1918, fastställda av kungl. maj:t den 31 dec. 1913.

Stat år 1918. Utgifter: 61,194 kr.; inkomster: 70,017 25 kr.

Biträden (7).

Fredin, L. O.; Andersson, A. W.

Dessutom åtta *slussbetjante* (5), av vilka två tjänstgöra såsom *förmän*; åtta *extra slussbetjante*, en *befälhavare* å slussfärjan (1,980 kr.), en *maskinist* (1,740 kr.) och en *besättningskarl* tjänstgöra under nio månader av året.

Stockholms stads stadshusnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Stadshusnämnden.

Hantverkaregatan 1, 1 tr., C.

Se vidare nedan.

Stadsfullmäktige beslöto den 18 juni 1906 att i kvarteret Eldkvarnen å Kungsholmen uppföra ett nytt rådhus. Med ändring härav beslöto emellertid fullmäktige den 4 maj 1908 att förlägga rådhuset till kvarteret Fruktikorgen, likaledes å Kungsholmen, och att i kvarteret Eldkvarnen uppföra ett stadshus. Rådhuset är nu färdigt och taget i bruk. För att utreda, vilka av stadsfullmäktiges delegationer och styrelser kunde, sedan nödiga lägenheter beretts för fullmäktiges samlingsrum, kommittélokaler ävensom kommunal festivitetsväning, inrymmas i den nya byggnaden, ävensom låta uppgöra ritningar till densamma, tillsatte stadsfullmäktige den 18 maj 1908 en kommitté på sju personer. Den 13 maj 1909 överlämnade kommittén av dess arkitekt, R. Östberg, uppgjorda skissritningar till stadshus och »nämndhus» (det senare avsett för nämnder, som ej kunde inrymmas i stadshuset) jämte program och kostnadsberäkning. Efter samråd med delegerade från nämnder och styrelser avgav kommittén i september 1909 ett reviderat förslag, slutande på en kostnad av 7,465,000 kr., därav 6,437,000 kr. för stadshuset och 1,028,000 kr. för nämndhuset och i oktober månad ett kostnadsförslag å möbleringskostnaderna för båda husen, slutande på en summa av 405,235 kr. Stadsfullmäktige beslöto den 27 mars 1911 att uppföra stadshuset, varemot förslaget om nämndhus avsågs. Kostnaderna reducerades däri-genom till 6,500,000 kr., vartill kom cirka 500,000 kr. för möbleringen, eller inalles 7 milj. kr. Sedan bankdirektören, dåvarande stadsfullmäktigen K. A. Wallenberg som bidrag till kostnaden för stadshuset donerat 500,000 kr. och numera framlidne bankdirektören L. Fränckel till stadshusets möblering och inre utsmyckning donerat en lika stor summa, nedbringades således kostnaden till 6 milj. kr., varav hälften beslöts skola bestridas med lånade och den andra hälften med uttaxerade medel.

Att i överensstämmelse med av stadsfullmäktige för byggnaden fastställda ritningar och de närmare föreskrifter, som i ämnet av fullmäktige meddelas, ombesörja uppförandet av stadshuset utsågo fullmäktige den 15 maj 1911 en nämnd av fem för två år i sänder utsedda ledamöter och två suppleanter. Nämnden, som inom sig utser ord-

förande och sammanträder på dennes kallelse, när omständigheterna det fordra, äger antaga tjänstepersonal, sakkunniga biträden och arbetspersonal. För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen två revisorer med lika många suppleanter. Nämnden har den 26 sept. 1914 för skötsel av en del löpande ärenden inom sig utsett två ledamöter att utgöra ett arbetsutskott med närmare preciserad befogenhet. Nämndens sekreterare tjänstgör även hos arbetsutskottet. När de åt nämnden uppdragna arbetena avslutats, skall slutlig redogörelse för arbetena avgivas, varefter nämndens verksamhet, sedan revisionsberättelsen blivit slutligt prövad, skall anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t skall göras anmälan.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads stadshusnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 28 april 1911.

Stat år 1918. Utgifter: 2,000,000 kr. (att täcka hälften av skatte- och hälften av låne-medel).

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

*Wallenberg, K. A., bankdirektör.

Vice ordförande.

*Lamm, H. F., grosshandlare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Kinander, C. E., direktör, riksgäldsfullm:s ordf.

*Kinberg, A. G. H., överstelöjtnant, stadens byggnadchef.

*Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.

Suppleanter.

*Ekman, V. R., tryckeriföreståndare.

*Romare, P. B., direktör, stadsfullm.

Sekreterare

(1,200 kr; ej å stat).

Malmros, N.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Lilja, S. A. J., hovintendent, stadsfullm.

Wickman, C. G. T., partikassör, stadsfullm.

Forsner, A. P., direktör (suppl.).

Sjöholm, G. E., grosshandlare, stadsfullm. (suppl.).

Shn.

Nämndens byggnadskontor.

Hantverkaregatan 1, 1 tr., C.; rt. 94 38, 21980; st. 4118; expeditionstid: 9—5.

Avlöningar m. m. Befattningshavarnas löneförmåner äro ej fastställda av stadsfullmäktige utan bestämda av nämnden. F. n. (april 1918) äro de: arkitekt och arbetsledare 15,000 kr., byggnadschef 6,000 kr., byggnadscheffs-assistent 6,000 kr., dagkontrollant 6,500 kr., ekonomitekniker 7,200 kr., åtta ritare: 2,700—4,200 kr. och till vaktmästaregöromål 1,200 kr. Konstruktör, värmeledningstekniker samt konstruktör m. m. för de sanitetstekniska anläggningarna åtnjuta ersättning i mån av levererade ritningar. Maskinist: arvode t. v. ej bestämt.

Arkitekt och arbetsledare
(ej å stat).

Östberg, R.

Byggnadschef
(ej å stat).

Vakant.

Byggnadscheffs-assistent
(ej å stat).

Hermansson, P. F. G.

Dagkontrollant
(ej å stat).

Karlsson, K. J.

Ekonomitekniker
(ej å stat).

Ahlmark, A. C. E.

Konstruktör
(ej å stat).

Kreüger, H.

Värmeledningstekniker
(ej å stat).

Dahlgren, W.

Konstruktör och kontrollant för de sanitetstekniska anläggningarna
(ej å stat).

Svensson, A.

Ritare
(ej å stat).

Lundgren, O. G.; Larsson, R. S.; Mattsson, C. A.; Wetterkvist, A. F.; Nordgren, A. G.; Mattsson, P.; Schold, E. G.; Wernstedt, K. M.

Dessutom en vaktmästare.

Maskinist vid stadshuset
(ej å stat).

Lindberg, K. E. G.

Möbel- och textilavdelningen.

Hantverkaregatan 1, 3 tr., C.; rt. 21818.

Avlöningar m. m. Möbelarkitekt 8,400 kr., textilriterska 3,600 kr., väverska 1,500 kr., snickare 3,120 kr., två ritare tim-arvode.

Möbelarkitekt
(ej å stat).

Spolén, E. O. H. K.

Textil-riterska
(ej å stat).

Sjöström, Maja.

Väverska
(ej å stat).

Meijer, f. Pettersson, Ellen A. L.

Snickare
(ej å stat).

Högberg, J. A.

Dessutom två ritare.

Stockholms stads lönenämnd.

Lönenämnden.

Stora Nygatan 2 A, 1 tr., St.; telefoner:
se nedan.

Stadsfullmäktige beslöt den 26 oktober 1908 efter i ärendet väckt motion att tillsätta en kommitté för utredning om behovet av »särskilda föreskrifter angående tjänsteinnehavarnas arbetstid å tjänsterummet». Detta beslut upprevs emellertid redan den 23 november samma år, då kommitténs uppdrag utvidgades, med vidhållande om frågan om arbetstidens längd som det primära, till en granskning av löneförhållandena i allmänhet. Uppdraget avsåg dock endast sådana befattningshavare, vilkas löneförmåner reglerades av kommunen ensam, med uteslutande ytterligare av vissa kategorier befattningshavare, vilkas löneförmåner nyligen reglerats. Kommittén avgav sitt betänkande den 21 september 1909. Sedan detta remitterats till nämnder och styrelser, förelåg beredningsutskottets utlåtande i ärendet i november 1910 och började efter bordläggning under julfrierna debatteras, antogs vid en följd sammanträden i februari och mars 1911 samt fastställdes av överståthållarämbetet den 6 april 1911. För vinnande av en enhetlig behandling av stadens lönefrågor beslöt stadsfullmäktige på beredningsutskottets förslag tillsätta en av särskild lönenämnd.

Lönenämnden, som består av sju ledamöter och fyra suppleanter, utsedda för en tid av två år, handhar stadens avlönings- och pensionsväsande. Nämnden upptar till behandling de ärenden, som enligt de allmänna avlöningsvillkoren överlämnats till densamma, följer noggrant tillämpningen av dessa bestämmelser, vakar över att likformighet iakttages vid bestämmande av avlöning åt extra personal, prövar jämlikt gällande bestämmelser inträdande rätt till pension, utom beträffande folkskollärarekåren samt magistraten och rådhusrätten, i vilket senare fall lönenämnden likväl har att meddela yttrande, avger utlåtande över myndigheternas statsförslag beträffande avlöningsförhållanden och övrigt i frågor, där sådant av överståthållarämbetet, stadsfullmäktige eller deras beredningsutskott begäres, samt ägnar slutligen sin uppmärksamhet åt lönefrågors behandling inom statsförvaltningen och inom andra kommuner. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 27 november 1911 prövar lönenämnden på framställning av vederbörande myndigheter frågor om inträdande av rätt för befattningshavare till löneförhöjning eller ålderstillägg. Genom beslut den 18 december 1916

hava stadsfullmäktige bemyndigat lönenämnden ej mindre att efter framställning av vederbörande myndigheter avgöra frågor om inträde av förhöjda avlöningar åt viss på extra stat avlönad personal än även att efter framställning av vederbörande myndigheter meddela beslut i fråga om avlönings- och därmed sammanhängande förhållanden för viss vid stadens sjukhus och fattigvårds inrättningar samt övriga anstalter på extra stat avlönad personal.

För granskning av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre nne revisorer.

Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden, så ofta omständigheterna därtill föranleda.

Instruktioner m. m. Instruktion för Stockholms stads lönenämnd, fastställd av kungl. maj:t den 5 maj 1911. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av Stockholms stads lönestat, antagna av stadsfullmäktige den 30 jan., 6 och 13 febr. samt 20 mars 1911, fastställda av överståthållarämbetet den 6 april 1911 med ändringar den 18 mars, 29 april och 21 okt. 1912, den 17 nov. och 11 dec. 1913, den 23 febr., 16 mars och 19 okt. 1914, 30 juni 1915, 20 mars 1916, den 19 mars, 7 maj, 18 juni och 21 dec. 1917 samt den 18 febr. och 2 april 1918. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av avlöningsstat för ämbets- och tjänstemän hos Stockholms magistrat och rådhusrätt, antagna av stadsfullmäktige den 29 april 1912, fastställda av kungl. maj:t den 13 september 1912 med ändringar den 19 mars 1917. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av lönestaten för polispersonalen i Stockholm, antagna av stadsfullmäktige den 10 juni 1912 med tillägg och ändringar den 11 dec. 1913 och den 18 juni 1917. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av lönestaterna för vissa ämbets- och tjänstemän vid överståthållarämbetets avdelning för polisärenden samt för stadsfiskalerna, antagna av stadsfullmäktige den 18 juni 1917 med tillägg den 15 okt. 1917, fastställda av kungl. maj:t den 31 dec. 1917. Reglemente ang. polispersonalens i Stockholm pensionering, antaget av stadsfullmäktige den 10 juni 1912, fastställt av kungl. maj:t den 28 november 1912. Bestämmelser ang. pensionering av vid Stockholms stads brandkår anställda brandförmän och brandmän, antagna av stadsfullmäktige den 11 dec. 1913, fastställda av överståthållarämbetet den 2 jan. 1914.

Stat år 1918. Utgifter: 7,000 kr.

Lön.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Juhlin-Dannfelt, C. G., vice auditör, stadsfullm.

Vice ordförande.

Widtskiöld, J., kamrerare.

Övriga ledamöter.

- Carlson, C. M., direktör, stadsfullm.
*Forsberg, E. V., kamrerare, stadsfullm.
Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.
*Sandberg, H. K. A., bankkassör, stadsfullm.
*Zetterlund, C. R., kontorschef, stadsfullm.

Suppleanter.

- *Forsell, J. A. S:son, expeditjonsförare.

Hjort, C. A., kontorschef, stadsfullm.
af Klintberg, Gertrud, M. K., föreståndarinna.
*Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Sekreterare

(3,000 kr.; ej å stat.)

Malmros, N.; rt. 164 72; st. 25 95.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1917 års förvaltning.)

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.
Lindbergh, N. E., verkmästare, stadsfullm.

Stockholms stads rättshjälpsskontor.

Rättshjälpsskontoret.

Rådhuset, C; rt. 64 27; st. 64 27; kontorstid: 9—4 samt dessutom tisdagar och fredagar (om nästpåföljande dag ej är helgdag) 7—8 e. m.; mottagningstider för kontorets jurister: 9—11, 3—4 samt dessutom 7—8 e. m. de dagar, kontoret är öppet å sådan tid.

I en år 1883 väckt motion hemställdes om anslag till avlöande av tvenne fattigsakförare samt om uppdrag åt beredningsutskottet att framlägga förslag till frågans närmare ordnande. Anslaget beviljades fr. o. m. år 1884. I avvaktan på slutligt ordnande av frågan ställdes medlen till mantalsnämndens förfogande. Nämnden antog fattigsakförare och utfärdade instruktion för dem.

År 1906 väcktes motion om omorganisation av fattigsakförareinstitutionen, vilken motion resulterade i tillsättande av en kommitté för frågans utredning. Denna avgav i slutet av år 1909 sitt betänkande. Den 27 februari 1913 beslöt stadsfullmäktige därefter inrättande av ett stadens rättshjälpsskontor under särskild styrelse; kontoret började sin verksamhet den 1 oktober s. å.

Rättshjälpsskontoret har till uppgift att lämna rättshjälp, däri inbegripet råd och upplysningar i rättsliga angelägenheter åt i Stockholm mantals- eller kyrkoskrivna personer, vilka äro meddelösa eller icke utan att taga i anspråk de medel, som skäligen måste anses nödvändiga för eget eller familjens uppehälle, äro i stånd att bekosta sig rättshjälp. Rättshjälpen lämnas kostnadsfritt, dock kan sökande av vad honom genom kontorets bistånd tillvinnes förpliktas lämna ersättning för erhållen hjälp. Kontoret skall i första hand söka åstadkomma förlikning. Rättegång, som synes gagnlös, bör avvisas. I mål angående brott, som hör under allmänt åtal, lämnas ej rättshjälp för utförande av ansvärstalan eller av svarandetalan.

Kontorets angelägenheter handhavas av en styrelse om tre ledamöter och två suppleanter, utsedda av stadsfullmäktige för en tid av två år. Styrelsens årliga räkenskaper och förvaltning granskas av tvenne av stadsfullmäktige utsedda revisorer med lika många suppleanter. Kontorets chef är en av styrelsen för en tid av tre år antagen föreståndare, som till sin hjälp har ett juridiskt biträde och ett kvinnligt expeditiionsbiträde. Föreståndaren och det juridiska biträdet skola hava avlagt sådan juridisk examen, som fordras för utövning av domarämbete, samt hava förvärvat nödig praktisk erfarenhet vid underdomstol eller advokatkontor.

Nämnda tjänstemän må icke vid domstol uppträda som ombud eller rättegångsbiträde, ej heller under mottagningstid mottaga besök i sak, som icke rör kontorets verksamhetsområde.

Instruktion m. m. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads rättshjälpsskontor, fastställd av kungl. maj:t den 20 juni 1913. Arbetsordning för rättshjälpsskontoret, antagen av styrelsen den 23 sept. 1913.

Stat år 1918. Utgifter: 28,135 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Bendixson, I. O., professor, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Juhlin-Dannfelt, C. G., vice auditör, stadsfullm.

*Lindhagen, Anna J. J., barnavårdsinspektör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Hernblom, A. G., civilassessor.

*Järte, O. E. F., förste aktuarie.

Sekreterare

(avlöning se nedan).

Silow, S. A. H. (se nedan).

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Carlsson, C. M., direktör, stadsfullm.

Ericson, T., grosshandlare.

Grönwall, J. Kristina, tjänarinna (suppl.).

Skäländer, O. A., bryggeriarbetare, stadsfullm. (suppl.).

Föreståndare

(arvode 8,000 kr.; ej å stat).

Silow, S. A. H.; mottagningstid: se ovan.

Biträdande jurist

(arvode 4,000 kr.; ej å stat).

Bergendal, E. F.

Expeditionsbiträde (6).

Juhlin, Dagmar A. M.

Manligt expeditiionsbiträde

(2,100 kr.; ej å stat).

Vakant.

Extra kontorsbiträde

(1,200 kr.; ej å stat).

Schylander, Elsa D.

Dessutom en springgosse.

Lvn.

Stockholms stads livsmedelsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Livsmedelsnämnden.

*Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 A, C.;
rt. och st. livsmedelsnämnden (se vidare
nedan); expeditionstid: 9—5, kassan: 9—4.*

Omedelbart efter världskrigets utbrott tillsatte stadsfullmäktiges beredningsutskott den 4 aug. 1914 en kommunal livsmedelskommission med uppgift att vidtaga åtgärder för betryggande av livsmedelstillförseln till huvudstaden samt i övrigt verka för lindrande av de umbäranden, som på grund av inträffade krigsförhållanden kunde uppkomma. Sedan en statens livsmedelskommission den 11 aug. s. å. tillsatts, samarbetade de båda delegationerna.

Efter framställning av statens livsmedelskommission anbefallde kungl. maj:t den 31 dec. 1915 överståthållarämbetet och sina befallningshavande i länen att ofördröjligen vidtaga åtgärder för tillsättande i städer, köpingar samt större industrisamhällen, ävensom i de kommuner i övrigt, där så ansåges behövt, av livsmedelsnämnder, utsedda av vederbörande kommunalmyndighet och med tillräckliga rörelsemedel till sitt förfogande. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 7 febr. 1916 ombilda beredningsutskottets livsmedelskommission till en stadens livsmedelsnämnd, utsedd av stadsfullmäktige. Samma dag beslöt fullmäktige också antaga och underställa kungl. maj:ts prövning en instruktion för nämnden, varefter utsågos ledamöter i densamma.

Nämnden består av tre för två år i sänder utsedda ledamöter med lika många suppleanter. Nämnden äger att antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av de åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade, sakkunniga biträden och på sätt nämnden bestämmer anställa arbetspersonal. För den årliga revisionen av nämndens räkenskaper och förvaltning utses av stadsfullmäktige tvenne revisorer med lika många suppleanter.

När de åt nämnden uppdragna arbetena slutförts och senaste revisionsberättelse prövats, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t skall göras anmälan.

Genom kungl. förordningen den 20 juli 1917 om lokala myndigheter för livsmedelsregleringen omorganiserades för landet i dess helhet den offentliga regleringen av livsmedelsförbrukningen under kristiden. Enligt dessa bestämmelser skall för varje kommun i riket finnas en livsmedelsnämnd. Livsmedelsnämnderna sortera under och utses delvis av livsmedelsstyrelser, en eller flera för varje län, samtliga sorterande under folkhus-

hållningskommissionen som centralorgan för hela landet. Efter framställning av Stockholms livsmedelsnämnd har kungl. maj:t emellertid den 28 september 1917 på vissa villkor medgivit, att förordningen av den 20 juli 1917 icke skall vara tillämplig för Stockholm, och att det i stället uppdrages åt livsmedelsnämnden där att fullgöra, vad enligt förordningen i fråga eller efter vad framdeles kan varda stadgat åligger livsmedelsstyrelse.

Vid verksamhetens början tillsatte livsmedelsnämnden en del underavdelningar för olika grenar av arbetet (jfr nedan). Bl. a. tillsattes ett *arbetsutskott för hemmen* med uppgift att förskaffa sig kännedom om konsumenternas svårigheter i fråga om livsförnödenheter och att söka inkomma med förslag till lindring därvidlag. Vidare skulle utskottet pröva olika användningssätt för billigare men ändock fullgoda näringsämnen samt göra dem kända bland allmänheten. Utskottet har även fått närmaste ledningen av en del anordningar till lindrande av särskilt de mindre bemedlade hushållens kristidssvårigheter (se nedan). Tillika utsågs ett *livsmedelsnämndens råd*, sammansatt av sakkunniga representanter för olika grenar av affärslivet, med uppgift att meddela upplysningar och råd i förekommande frågor.

För att stimulera alstrandet av trädgårdsprodukter tillsattes trädgårdskonsulenter med uppdrag att giva råd åt koloniträdgårdsinnehavare. För ökning av arealen för potatisodling lyckades nämnden förvärva åtskilliga tomter, varvid nämnden tillhandahöll billig sättpotatis. Svamp- och bärplockningsexkursioner för folkskolebarn hava anordnats ävensom svamputställningar; i samband därmed har undervisning lämnats om lämpliga konserveringsmetoder.

Då livsmedelstillförseln till staden visade sig allt mera otillräcklig, införde nämnden, under samverkan med statliga institutioner för livsmedelsreglering, efter hand en kommunal kortransonerung av vissa, viktigare livsmedel, såsom mjölk, smör och fisk; för handhavande av denna rationering ha tillsatts särskilda byråer (se nedan sid. 190 ff.).

I medlet av maj 1915 öppnades vid slakthuset ett *paltbrödsbageri*, som med stöd av nämnden drives av privatperson, och i augusti 1916 öppnades ett *buljongkokeri* samt ett *frukt- och grönsakstorkeri*. Under hösten 1917 inrättades vidare, i september, ett *lingonkokeri* och, i november, en *blodpuddingsfabrik*. Den 1 jan. 1918 öppnade nämnden eget *bageri* för tillverkning av bröd med tillsats av potatis eller andra utdrygningsmedel.

För att utan mellanhänder kunna tillhanda-

hålla allmänheten av nämnden tillverkade, eller eljest anskaffade billiga livsmedel har nämnden efterhand öppnat egna *detaljaffärer*, för närvarande (april 1918) finnas sådana på elva olika platser inom staden.

I början av år 1917 öppnade nämnden *skomakeriverkstäder*, där billigare materialier tillhandahållas och undervisning i skolagning lämnas personer, som önska i verkstaden laga sina skor.

I början av september 1917 öppnades tvenne *sömnadsverkstäder*, avsedda för husmödrar, som önskade sy och laga sina barns kläder. Liksom vid skomakeriverkstäderna tillhandahållas maskiner och verktyg gratis.

Genom sin *vedbyrå* har nämnden tillhandahållit mindre bemedlade stora partier av ved, kol och torv till reducerade priser. Byråns inköpsavdelning fungerar tillika som statens vedbyrå för Stockholm.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads livsmedelsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 14 april 1916.

Stat år 1918. Utgifter 1.101,400 kr. (därav 1,074,400 kr. för lindrande av de mindre bemedlades levnadskostnader).

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Schultz, L. H., direktör, stadsfullm.

Ledamöter.

Sandeborg, M. O., slakthusdirektör.

Magnusson, G. G., bankdirektör, stadsfullm.

Suppleanter.

Falk, H. A., handlande, stadsfullm.

Schager, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna.

Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm.

Sekreterare.

Hildebrand, E.

Nämndens konsulent.

Bergström, Gertrud K. A., skolköksinspektis.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Andrén, J. C., speerihandlare, stadsfullm.

Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.

Dahlin, N. O., kriminalkonstapel (suppl.).

Mårtenson, M., fanjunkare, stadsfullm. (suppl.).

Livsmedelsnämndens råd.

Ahlberg, C. O., handlande (för speerihandlarna);

Johansson, K. A. A., konsulent (för kooperatörerna);

Larsson, L. R., handlande (för kött- och viktualiehandlarna);

Löfvist, G. A., handlande (för minuthandlarna);

Schäger, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna (för hushållsangelägenheter);

Sjögren, J. V., telefonmontör (för samköps- och delningslagen);

Wall, E., direktör (för vedhandlarna).

Lvn.

Stockholms stads vedbyrå.

Blomqvist, E. R., överingenjör; Karlsson, W. E.,

assistent, stadsfullm.; Magnusson, G. G., bank-

direktör, stadsfullm., ordf.; Nystedt, S. P.,

direktör; Petri, H. M., syssloman; Roos af

Hjelmsäter, J. O., civilingenjör; Schultz, L.

H., direktör, stadsfullm.; Söderberg, N. O., trafikinspektör;

Wall, E., direktör; Westerdahl, N.

A. E., disponent; Öhrström, C. A., intendent.

Arbetsutskottet för hemmen.

Karlsson, f. Hundertmark, Hulda, fru; Ljungberg,

f. Östergren, J. (Hanna), fru; Schager, H. Inge-

borg S., skolkökslärarinna, ordf. (se nedan).

Nämndens kontor och avdelningar.

Då samtliga här nedan upptagna befattningar äro av tillfällig natur, har livsmedelsnämnden icke lämnat uppgifter angående befattningshavarnas arvoden.

Direktörsexpeditionen.

Verkställande direktör.

Nystedt, S. P.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 164 38; mottagningsstid: 10—11.

Vice verkställande direktör.

Nilsson, C. A.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 164 38.

Registrator.

Anstrin, H.; rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Stenograf.

Johansson, Ebba.

Maskinskriverska.

Dahn, Hilma M.

Biträden.

Lagerman, Ellen E. S. A:son.; Ahlberg, Ingeborg A. Ch.

Vaktmästare.

Johansson, K. A.; Andersson, A. G.

Inköps- och försäljningsavdelningen.

Inköpschef.

Wedin, R. A.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 156 71; st. 706.

Biträdande inköpschef.

Ternell, E. E.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 157 46.

Kontorschef.

Mattsson, V. H.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; st. 3 46.

Kontorsbiträde.

Ihrman, L.

Lvn.

Avdelning för kött och fläsk,

Föreståndare.

Lundqvist, Elsa C.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»;
rt. 209 31; st. 45 62.

Kontorsbiträde.

Ekman, Mary E. K.; Engman, H. A.

Saltningmästare.

Olovsson, C. A. O.

Vågmästare.

Gille, K. J. H.; Anderson, O. L.

Dessutom två varumästare vid slakthuset.

Avdelning för övriga varor.

Föreståndare.

Holmquist, K. A.

Kontorsbiträden.

Olsson, Rut; Tollqvist, Ingrid.

Varumästare.

Åström, O. R.; Johansson, S. E.

Dessutom 15 arbetsförmän.

Kupongkontoret.

Föreståndare.

Reijnow, E. T.

Kontorsbiträde.

Mellqvist, Blenda N. M.

Besiktningsman.

Lagerman, J. P. E.

Kontrollanter.

Lagerman, A. F.; Regnér, C. O. F.

Dessutom tre biträden.

Ekonomiavdelningen.

Ekonomidirektör.

Carlson, A. G.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»;
mottagningstid: 10—11.

Kamrerarexpeditionen.

Kamrerare.

Gustafson, J. A. Th.; rt. 157 41; st. »livsmedels-
nämnden» samt 89 42.

Bokförare.

Andersson, S. V.; Hultgren, H.; Carlsson, A. G. W.

Kassörer

(rt. 157 41; st. 89 42).

Sandström, A. F.; Norman, Hildur E. J.; Mag-
nusson, E. E.

Kontorsbiträden.

Gustafson, Ebba J. K.; Sandin, Rosa M.; Holm,
K. B. V.; Jonsson, Alma V.

Dessutom tillfälliga biträden.

Avdelningen vid Högbergsgatan 43, Sö.

Disponent.

Fahlgren, E. A.; rt. 217 42; st. 305 44.

Amanuens.

Rustad, C. J. L.

Kassör.

Hjort af Ornäs, J. J. M.

Bokhållare.

Dahlberg, H.

Centralköket.

Högbergsgatan 43, Sö.; telefoner: se nedan.

Sedan livsmedelsnämndens dyrtidskommitté hos nämnden hemställt, att nämnden snarast möjligt måtte föranstalta om utredning angående åtgärder för en eventuellt behövlig allmän bespisning, uppdrog livsmedelsnämnden den 21 febr. 1917 åt en kommitté att verkställa sådan beredning och inkomma med förslag i ärendet.

Kommittén bestod av skolköksinspektrisen Gertrud Bergström, fru Agnes Ingelman, direktör S. P. Nystedt, skolkökslärarinnan Ingeborg Schager samt sysselman A. V. Zetterlund (den sistnämnde ordförande).

Sedan några av kommitténs ledamöter företagit en studieresa till Berlin, Köpenhamn och Kristiania jämte några svenska städer, framlade kommittén ett förslag till offentlig bespisning i Stockholm. Planen, som godkändes av livsmedelsnämnden, innebar upprättande av ett centralkök för tillagande av mat, som sedan i färdiglagat skick kunde försändas till olika avhämtnings- och utspisningsställen i staden. Bespisningen sattes omedelbart i gång. I avvaktan på färdigställande av centralköket, tillagades maten till en början vid försörjningsinrättningen. Sedan lämpliga lokaler erhållits och iordningställets i Nürnbergs bryggeris utrymda fastighet vid Högbergsgatan, öppnades centralköket den 18 juli 1917. Anstalten är vid full installation beräknad medgeva en utdelning av 30,000 portioner per dag. I byggnaden äro inrymda livsmedelsnämndens förvaringsrum för livsmedel, vilket underlättar leveranserna till köket. Maten utköres med last-automobiler till de olika avhämtningsställena. Dagligen serveras (medlet av april 1918) omkring 22,000 portioner, men efterfrågan synes stadd i hastigt tilltagande. Antalet utflämningsställen är 13. Dessutom avhämtas mat till 77 arbetsplatser. Vem som önskar, har rätt att köpa av maten. Biljetter skola köpas två dagar före matutfästning och gälla endast för bestämt avhämtningsställe och viss dag. De flesta dagar serveras endast en rätt. Priset är 60 öre per portion.

Föreståndarinna.

Lindblad, Rut.; rt. 208 21; st. 302 66.

Underföreståndarinnor.

Ekerot, Lisa; Forssén, M. Ingeborg.

Kontoret.

Höbergsgatan 43, Sö.; rt. 209 52; st. 133 99,
139 33; expeditionstid: 9—5.

Kassörska.

Tillberg, Oskaria.

Kontorsbiträde.

Sjölin, Maria H.

Arbetsutskottet för hemmen.

Centralsaluhallen.

Ledamöter.

Se ovan sid. 187.

Konsulent.

Schager, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; rt.
178 30; st. 55 30; mottagning: 11—12.

Trädgårdskonsulenter.

Gustafsson, Märta; Hallgren, Karin A.; Risberg,
E. C. (Lisa); Smerling, Lilly E.; rt. 178 30;
st. 55 30.

Buljong- och flottyrkokeriet.

Centralsaluhallen.

Föreståndare.

Graham, Margit; st. 14 95.

Dessutom tio biträden.

Frukt- och grönsakstorkeriet.

Personal och lokal desamma som vid buljong-
och flottyrkokeriet (se ovan).

Skomakeriverkstäderna.

Österlånggatan 26, St., Vasagatan 11, C. och
Timmermansgatan 29 B, Sö.

Inspektör.

Hellstén, G. A.

Föreståndare.

Nilsson, A. (Österlånggatan 26); Blåberg, A. G.
(Vasagatan 11); Carlsson, J. P. (Timmermans-
gatan 29 B).

Sömnadsverkstäderna.

Vasagatan 11, C., och Kommunallhuset,
Liljeholmen.

Inspektris.

Österberg, Tora H.

Föreståndarinnor.

Bothén, f. Schiller, Helga Ch. E. (Vasagatan
11); Samuelsson, f. Wigren, K. Maria E.
(Liljeholmen), rt. Liljeholmen 92.

Lingonkokeriet.
Höbergsgatan 43.

Föreståndare.

Dalqvist, Ester; rt. 209 52; st. 31 65.

Underföreståndare.

Petre, Eva; Larsson, Elna.

Dessutom 20 biträden.

Blodpuddingsfabriken.

Personal och lokal desamma som vid lingon-
kokeriet (se ovan).

Detaljaffärerna.

Föreståndare.

Hellman, Signe; st. 14 95.

Dessutom 18 biträden.

Bageriet.

Birkagatan 12.

Föreståndare.

Willebrand, K. E.; st. 81 82.

Vedbyrån.

Gamla Brogatan 56 B, C.

Ledamöter.

Se ovan sid. 187.

Sekreterare.

Hildebrand, E.

Inköpsavdelningen för ved.

Föreståndare.

Öhrström, C. A.; rt. 164 17; st. 14 94.

Expeditionen.

Föreståndare.

Zetterqvist, O.; rt. 164 17; st. 14 94, 13 69.

Kontorsbiträden

(rt. 96 45; st. 218 86).

Söderberg, Vera E. S.; Backe, Tora I.; Kållberg,
A. E.

Vedgårdarna.

Föreståndare.

Zetterqvist, O. (se ovan).

Kolavdelningen.

Föreståndare.

Pettersson, I. J. V.; rt. 164 17; st. 14 94.

**Livsmedelsnämndens sparsamhets-
kommitté.**

Med anledning av en vid stadsfullmäktiges
sammanträde den 5 februari 1917 väckt motion
om åtgärder för begränsning av lyxkonsumtion
m. m. uppdrog beredningsutskottet åt livsmedels-
nämnden att skyndsamt utreda, vilka åtgärder
borde från stadens sida vidtagas för att begränsa
lyxkonsumtionen och befordra nödig sparsamhet
under rådande tidsläge. Vid sammanträde den

Lvn.

21 febr. 1917 beslöt nämnden tillsätta en »sparsamhetskommitté»; denna har sedermera uppdelat sig på olika arbetssektioner. Som kommitténs verksamhet numera kan anses avslutad eller överflyttad till andra organ, föreligger förslag om dess upplösning.

Kommitténs ledamöter.

Blomqvist, E. R., överingenjör; **Elvin**, P. J. N:son, tullkontrollör; **Granér**, C. T., överlärare; **Juhlin-Dannfelt**, C. G., vice auditör, stadsfullm., ordf.; **Karlsson**, f. Hundertmark, Hulda, fru; **Ljungberg**, f. Östergren, J. (Hanna), fru; **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; **von Seth**, f. Eberstein, Ingrid W., fru; **Swenning**, C. J., lektor.

Sekreterare.

Anderberg, G. H. A.; rt. 164 72; st. 25 95.

Livsmedelsnämndens odlingskommitté.

Expedition: Myntgatan 4, 1 tr. (ingång från Rådhusgränd); expeditionstid: tisdagar, onsdagar, fredagar och lördagar 6—8.

Sedan lantegendomsnämnden under hand meddelat livsmedelsnämnden, att större jordområden å stadens lantegendomar skulle kunna upplåtas för potatisodling, tillsatte livsmedelsnämnden den 21 februari 1917 en kommitté att verkställa utredning och till nämnden inkomma med förslag i ärendet. Under våren och försommaren 1917 hava för potatis och grönsaksodling upplåtits inalles 780,000 kvm. mark (därav 680,000 stadens egen). Arealen har varit fördelad på 2,500 lotter.

Kommitténs ledamöter.

Dahlberg, L. A., civilingenjör (se nedan); **Gustafsson**, Märta, trädgårdskonsulent; **Hammarberg**, L. M. F., stadsträdgårdsmästare, ordf.; **Rendahl**, J. F., kamrerare; **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; **Åbergsson**, Anna M. A., fröken.

Verkställande ledamot.

Dahlberg, L. A. (se ovan).

Sekreterare.

Hallgren, Karin A., trädgårdskonsulent.

Livsmedelsnämndens kommitté för kaninavelns främjande.

För främjande av kaninaveln inom koloni-trädgårdsområdena tillsatte livsmedelsnämnden våren 1917 en kommitté. Genom kommitténs försorg hava inom koloniområdena inrättats inalles 166 kaningårdar. Under vintern få djuren förvaras i slakthuset.

Kommitténs ledamöter.

Bergström, S. H. E., civilingenjör; **Wingborg**, F. A., redaktör, ordf.; **Åbergsson**, Anna M. A., fröken.

Konsulent.

Brandelius-Almqvist, Thyra H. C., fru.

Livsmedelsnämndens mjölkybyrå.

Vasagatan 11, 1 tr., C.; rt. 208 17, 208 18; st. 81 17, 81 18; expeditionstid: 9—5 (lördagar och dag före helgdag 9—4).

Sedan tillförseln av mjölk till huvudstaden alltmer avtagit och mjölkbrist syntes hota, gick Stockholms mjölknämnd (se nedan, sid. 196) våren 1917 i författning om utarbetande av en ransoneringsplan för mjölk. För ransoneringsgenomförande upprättades i maj 1917, som en särskild avdelning under livsmedelsnämnden, en *mjölkybyrå*. Ledamöter utsågs dels av livsmedelsnämnden, dels av mjölkhandlarna; ordförande förordnades, på livsmedelsnämndens anhängan, av överståthållarämbetet. Ransoneringen kom emellertid icke till stånd under sommaren, dels på grund av att mjölkstillförseln då var något rikligare, dels emedan en omläggning av systemet för utdelande av livsmedelskort då pågick (se sid. 193).

Genom kungl. förordningen den 20 juli 1917 om vissa åtgärder för reglering av handeln med mjölk gavs åt de lokala livsmedelsmyndigheterna befogenhet att — efter förordnande av respektive konungens befallningshavande — genomföra mjölkransonering för ort, där sådant kunde anses påkallat.

Mjölkransoneringen har i enlighet med ovan nämnda kungl. förordning genomförts i Stockholm fr. o. m. den 28 november 1917. All handel med mjölk inom huvudstaden övervakas av mjölkybyrån och sker genom av byrån godkända partihandlare. Försäljningen skedde till en början mot kort med uppgift om hushållets storlek. Från och med den 1 mars 1918 har emellertid införts personliga kort enligt det s. k. »kontrollkupongsystemet» (se nedan under fläskbyrån), så att varje person tilldelats ett kort, som berättigar till inköp i viss affär. Olika befolkningsgrupper erhålla kort å olika kvantiteter, nämligen:

Klass I. Barn fr. o. m. födelsen t. o. m. det kvartal, under vilket de fylla två år, 1 liter per dag. Erhåller barnet di, kommer kvantiteten den ammande till godo.

Klass II. Barn fr. o. m. kvartalet efter det de fyllt två år, t. o. m. det kvartal, under vilket de fylla 14 år, samt äldre barn fr. o. m. det kvartal, under vilket de fylla 70 år, $\frac{1}{2}$ liter per dag.

Klass III. Alla övriga, allt efter tillgång.

Klass IV. Tilläggsklass, innefattande tilläggsransoner för

a) sjuka personer, på grund av läkarintyg, högst 1 liter per dag såsom tillägg för klass III och högst $\frac{1}{2}$ liter per dag såsom tillägg för klass II; personer i klass I kunna ej erhålla något tillägg;

b) blivande mödrar, enligt intyg från trovärdig person, $\frac{1}{4}$ liter per dag såsom tillägg till eljest tilldelad kvantitet, vilket tillägg dock på grund av läkarbetyg kan ökas till högst 1 liter per dag.

(Den alltfjämt minskade mjölkstillförseln under våren har emellertid nödvändiggjort en ytterligare avknappning av ovanstående tilldelning.)

Försäljningen sker genom den mjölkbutik, i vilken vederbörande antecknat sig som kund, mot uppvisande av mjölkkortet. Sjukhus, bagerier, näringsställen, kaserner, o. d. erhålla genom mjölkbyråns försorg sin mjölk tilldelad från viss parthandlare.

Styrelse.

Jakobsson, U. G. W., direktör, ordf. (utsedd av överståthållarämbetet); **Jansson**, J. E., t. f. andre stadsveterinär; **Virgin**, O. Hj., kapten, verkst. led. och chef för mjölkbyrå, **Ljungberg**, f. Östergren, J. (Hanna), fru (utsedd av livsmedelsnämnden); **Almdal**, C. H. E., avdelningschef; **Nilsson**, N., grosshandlare; **Carlsson**, C. E., mejerist (utsedd av mjölkhandlarna).

Suppleanter.

Stenberg, A. Åson, disponent vid Mjölkcen-tralen; **Berggren**, G. A., mjölkhandlare (utsedd av mjölkhandlarna).

Chef.

Virgin, O. Hj. (se ovan); mottagningstid: 10—11.

Juridiskt biträde.

Hildebrand, E.

Mjölkbyråns expedition.

(Avdelningar för mjölk och ost.)

Adress och telefoner: se ovan.

Föreståndare.

Rietz, E. J. P.

Bokhållare.

Hansson, C. H.; **Gilsay**, Greta M.; **Mellgren**, J. A. E.

Kontorsbiträden.

Bergström, Ida C.; **Holsteinsson**, Ebba L. K.; **Lindgren**, Irma E.; **Axelsson**, N. G. H.; **Norén**, Signe E. S.; **Svedberg**, Anna K.; **Bäck**, Ester M.

Vaktmästare.

Johnsson, G. K. L.

Livsmedelsnämndens smörbyrå.

Vasagatan 11, 2 tr., C.; rt. 208 16, 208 17; st. 81 16, 81 17; expeditionstid: vardagar 9—5 (lördagar och dag före helgdag 9—4).

Då smörtillförseln till huvudstaden visade sig alltmer otillräcklig, inrättades en smörregleringsbyrå, för att i samverkan med statens

smörbyrå reglera tillförseln och fördelningen av smör. När livsmedelsnämnden sedermera i november 1917 beslöt införa smörransonering å kort, samt dessutom hushållsflott av staten till-handahölls för fördelning mellan stadens invånare, ombildades smörregleringsbyrå och erhöi då namnet *livsmedelsnämndens smörbyrå*.

Smörkorten, som numera äro inrättade i enlighet med det s. k. »kontrollkupongsystemet» (se nedan under fläskbyrån) och gälla för inköp endast i viss affär, innehålla ett visst antal kuponger. Varje kupongs giltighetstid ävensom den kvantitet smör eller flott, vartill kupongen berättigar, bestämmes för varje gång av byrån alltefter tillgången på varan.

Chef.

Virgin, O. Hj., kapten; mottagningstid 10—11.

Smörbyråns expedition.

(Avdelning för smör och flott.)

Adress och telefon: se ovan.

Föreståndare.

Johansson, E. C.

Varumästare.

Carlsson, H. C.

Bokhållare.

Magnusson, Agda M.

Kontorsbiträden.

Bergkvist, Linnéa R.; **Thylander**, Thyra M. H.; **Lorentz**, Ellen M. S.

Vaktmästare.

Åström, E.

Livsmedelsnämndens fläskbyrå.

Vasagatan 11, 2 tr., C.; rt. 208 16, 208 17; st. 81 16, 81 17; expeditionstid: vardagar 9—5 (lördagar och dag före helgdag 9—4).

I januari 1918 beslöt livsmedelsnämnden genomföra fläskransonering å kort, och inrättades därför *livsmedelsnämndens fläskbyrå*.

Med avseende på fläskkortet tillämpas det s. k. »kontrollkupongsystemet». Med det egentliga fläskkortet, som består av ett kort med bokstärskuponger, äro förenade trenne kontrollkuponger. Vederbörande kortinnehavare måste anmäla sig som kund i någon viss av de affärer, som av livsmedelsnämnden erhållit tillstånd att försälja fläsk. Härvid skola fläskkortet och de båda kontrollkupongerna åtecknas kortinnehavarens och minutaffärens namn och adress samt ett kundnummer. Minutaffären avskiljer de båda kontrollkupongerna, av vilka den ena behålles som kundförteckning och den andra insändes till fläskbyrån, vilken härigenom får kännedom om antalet kunder i de olika affärerna och därefter reglerar tilldelningen.

Lvn. Bokstavskupongerna gälla för inköp endast i den å kortet angivna minutaffären. Varje kupongs giltighetstid, ävensom den kvantitet fläsk, vartill kupongen berättigar, bestämmes för varje gång av byrån alltefter tillgången på fläsk.

Chef.

Virgin, O. Hj., kapten; mottagningstid 10—11.

Fläskbyråns expedition.

Adress och telefoner: se ovan.

Föreståndare.

Johansson, E. C.

Bokhållare.

Ström, O. H.

Kontorsbiträden.

Juhlin, Karin H.; Persson, Astrid G.; Larsson, Anna M.

Livsmedelsnämndens sjukbyrå.

Vasagatan 11, C.; rt. 208 16—208 20; st. 81 16—81 18; expeditionstid: 9—5 (lördagar och dag före helgdag 9—4).

Då till följd av den knappa livsmedels-tillgången en allmän ransonering genomförts med lika fördelning till alla av jämförelsevis ringa varukvantiteter, har emellertid en extra tilldelning av vissa varor till sjuka personer måst ske. Vetemjöl och gryn ha sålunda mot läkareintyg tilldelats genom brödbyråns försorg. Den extra mjölk-tilldelningen skedde till en början genom kortbyråerna, som mot läkareintyg utdelade s. k. *tilläggsmjölk-kort*. Emellertid beslöt livsmedelsnämnden i februari 1918 att inrätta en särskild *sjukbyrå* för utdelning av kort till sjuka å varor, som falla under den kommunala ransoneringen (f. n. mjölk, smör och fläsk). Sedermera har sjukbyrån även fått över-taga den extra tilldelningen till sjuka av vetemjöl och gryn. — Alla, som söka tilläggs-kort för sjuk-dom, uppföras å ett register. Vid tilldelningen av kort skall, då så erfordras, en vid byrån an-ställd läkare med hänsyn till sjukdomens art och livsmedelstillgången avgöra, huru mycket och vad som anses nödvändigt för den sjuke.

Tilläggs-korten gälla endast för viss kvanti-tet under viss tid.

Chef.

Virgin, O. Hj., kapten; mottagningstid: 10—11.

Konsulterande läkare.

Eidem, R., prakt. läkare.

Sjukbyråns expedition.

Adress och telefoner: se ovan.

Föreståndare.

Rietz, E. J. P.

Bokhållare.

Nilsson, Annie O.

Kontorsbiträden.

Andersson, Ebba M. K.; Fritiofsson, Helvig A. A.; Pettersson, Anna V. J.

Stockholms stads beklädnadsbyrå.

Se Tillägg (i kalenderns slut).

Stockholms stads socker- och brödbyrå.

Stora Nygatan 5, St.; telefoner och expeditionstid: se nedan.

Enligt kungl. förordningen den 13 okt. 1916 ang. regleringen av sockerförbrukningen i riket må efter den 1 november s. å. socker, avsett till hushållsförbrukning, icke säljas annorledes än mot bekommande av för ändamålet giltig kupong till sockerkort, utfärdad av folkhushållningskommissionen. I övrigt må, i den mån folkhushållningskommissionen ej medgiver undantag, försäljning av socker ske endast mot rekvisition, som är av kommissionen eller dess ombud godkänd.

Enligt samma dag utfärdad kungörelse skola sockerkorten utlämnas genom folkhushållningskommissionens försorg. Därvid äger kommissionen anlita biträde, i Stockholm av överståthållarämbetet. Efter förslag av nämnda myndighet utsåg folkhushållningskommissionen den 14 okt. 1916 för detta ändamål en särskild *fördelningsnämnd* för huvudstaden.

Enligt kungl. förordningen den 19 dec. 1916 angående regleringen av brödsädesförbrukningen i riket får fr. o. m. den 8 jan. 1917 icke, utan medgivande av folkhushållningskommissionen, mjöl, vid vars framställande använts vete eller råg, eller hårt bröd, som tillverkats av dylikt mjöl, ej heller fr. o. m. den 15 i samma månad annat bröd, som tillverkats av dylikt mjöl, säljas annorledes än mot rekvisition, som är av kommissionen eller å dess vägnar godkänd, eller mot bekommande av för ändamålet giltig kupong till mjöl- eller brödkort, utfärdad av kommissionen eller å dess vägnar. Genom kungl. förordningen den 15 febr. 1917 utsträcktes regleringen att omfatta även korn- och havremjöl samt gryn och flingor av vete, korn eller havre samt risgryn. Det åligger i Stockholm överståthållarämbetet att lämna folkhushållningskommissionen erforderligt biträde vid regleringens genomförande med införskaffandet och förberedande granskning av inventeringsuppgifter, upphandling av spannmål, mjöl och bröd, meddelande av resolutioner på ansökningar om bildande av s. k. självhushåll, utlämnande av bröd-, utsädes- och förmalnings-kort samt övervakande av regleringen i övrigt. Jämlikt medgivande i förordningen överlyttades dessa åligganden i Stockholm på fördelningsnämnden och dess *spannmåls- och brödbyråer*.

För fördelningen av på Stockholms stad belö-
pande andel av foderämnen öppnades i augusti
1917 en särskild *foderbyrå*. Under bröd-
byrån sorterade till en början distriktsbyråer, där
upplysningar i regleringen berörande frågor kunde
erhållas och inventeringsuppgifter inlämnas samt
brödkorten tillhandahållas respektive fastighets-
ägare. Fr. o. m. den 16 aug. 1917 har emel-
lertid utdelningen av samtliga livsmedelskort
centraliserats under livsmedelsnämndens kort-
central (se nedan).

Ovannämnda fördelningsnämud har fr. o. m.
den 1 januari 1918 upphört att fungera. Nämnd-
ens underlydande byråer sortera fr. o. m. den-
na tidpunkt direkt under livsmedelsstyrelsen
(livsmedelsnämnden).

Stockholms stads sockerbyrå.

*Stora Nygatan 5, St.; rt. 209 89, 209 90,
209 91; st. 7 28, 9 17; expeditionstid 10—3,
lördagar 10—2.*

Direktör.

Jakobsson, U. G. W.; rt. 209 90; st. 7 28,
9 17; träffas säkrast 10—11.

Assistent.

Sundmark, N. V. A.

Dessutom växlande antal manliga och kvinn-
liga *kontorsbiträden*.

Stockholms stads brödbyrå.

*Lokal och expeditionstid: se ovan under
sockerbyrån; rt. 218 94; st. 54 80, 60 06,
49 31, 49 33.*

Direktör.

Jakobsson, U. G. W. (se ovan).

Assistent.

Melkersson, C. G.

Dessutom växlande antal manliga och kvinn-
liga *kontorsbiträden*.

Stockholms stads spannmålsbyrå.

*AB. Saltsjökvärns kontor, Skeppsbron 22,
St.; rt. 23 00, 24 01; st. 24 90, 24 92.*

Föreståndare.

Bohman, R. A.; rt. 24 01; st. 24 90.

Stockholms stads foderbyrå.

*Vasagatan 13, C.; rt. 209 32, 209 33; st.
51 10, 21 30.*

Föreståndare.

Wedin, R. A.

Jordbruksrådet för Stockholms stad.

Ledamöter.

Hjort, C. A., kontorschef, stadsfullm.; **Liljedahl,**

F. G., direktör; **Lindblad, J. G.,** lantbrukare;
Mellin, A. H., lantbrukare; **Nilson, E. S.,** di-
rektör; **Rendahl, J. F.,** kamrerare; **Sjöstedt,**
A., agronom.

Sekreterare.

Rendahl, J. F., (se ovan); Myntgatan 4; rt. 14 39,
14 46; st. 12 44.

Livsmedelsnämndens kortcentral.

*Vasagatan 11, C.; rt. 208 19, 208 20; st.
81 19, 81 20; expeditionstid: 9—5 (lör-
dagar 9—4).*

Utdelningen av livsmedelskort ombesörjdes
tidigare dels av *brödkortsnämnden* (för bröd-
och sockerkort) dels av *livsmedelsnämndens
dyrtidskommitté* (för de s. k. rabattkorten),
varjämte livsmedelsböcker (för s. k. kompensations-
och billiga varor) utdelades genom rote-
mansexpeditionerna.

I samband med frågan om mjölktransonerings
genomförande igångsatte livsmedelsnämnden emel-
lertid en utredning om en centralisering av kort-
utlämningen. En sådan kom till stånd fr. o. m.
den 16 augusti 1917.

Verksamheten har i stort sett organiserats
sålunda. Administrationen skötes av en under
livsmedelsnämnden sorterande styrelse — kort-
centralens styrelse — bestående av tre personer.
Styrelsens verkställande organ äro dels *kortcen-
tralen*, dels under denna lydande *kortbyråer*,
en inom varje rote, med undantag för de rotar,
där den hjälpbehövande befolkningen ej är så tal-
rik, och där sålunda en byrå gemensam för två
rotar synes vara tillräcklig.

Styrelsen anställer personal för såväl kort-
centralen som kortbyråerna, uppgör instruktioner,
fastställer erforderliga formulär, avgör slutligt in-
komna ansökningar samt har i övrigt överinseende
över och ansvar för verksamheten i dess helhet.

Såsom kortcentralens chef fungerar styrelsens
verkställande ledamot.

Kortcentralen är uppdelad i en *upplysnings-
byrå* och en *kontrollbyrå*.

Upplysningsbyrån är avsedd för såväl all-
mänheten som kortbyråernas personal. Å denna
byrå lämnas upplysningar om alla de ärenden,
som stå i samband med livsmedelsnämndens
verksamhet. Önskar någon anföra klagomål,
hänvisas han likaledes till denna byrå. Dessutom
utgå alla meddelanden till pressen ävensom an-
nonser från denna avdelning.

Å *kontrollbyrån* föres kortregister över
samtliga de personer, som erhållit eller sökt på-
brödkort eller kort för utfående av varor till
nedsatt pris, äfven så å dem som enligt medde-
lande från arbetsdyrtidskommittén genom denna
sökt och erhållit ansestöd, kontant eller in na-
tura. Påbrödkortsansökningarna insändas från
kortbyråerna till kontrollbyrån, där de sålunda
registreras. En för ändamålet tillsatt nämnd
granskar desamma samt beslutar, vilka personer

Lvn.

Lvn. som skola tilldelas påbrödskort. Beslutet underställes styrelsens godkännande. Från kontrollbyrån få därefter kortbyråerna genom särskilda listor meddelande angående påbrödskortstilldelningen. Även rabattboks- och inköpsboksansökningar insändas från kortbyråerna till kontrollbyrån, där de behandlas, varefter meddelande angående tilldelningen delgives kortbyråerna.

I kortcentralens lokal är inrättad en *avdelning för utdelande av resebrödskort*.

Kortbyråerna tillhandahålla allmänheten alla vanliga livsmedelskort med stöd av upprättade personförteckningar och hushållslängder, ävensom rabattböcker, inköpsböcker och påbrödskort efter ansökan å särskilda formulär (se ovan). Ansökan om tilläggskort för sjuka, mot läkareintyg, göres däremot hos livsmedelsnämndens sjukbyrå (se ovan sid. 192), som handhar utlämningen av dessa.

Personer, som sakna fast bostad, hänvisas till *registerbyrån* i staden inom broarna, Svartmangatan 23 (se nedan).

Samarbete mellan livsmedelsnämnden och den här ovan skisserade nyorganisationen vidmakthålls därigenom, att till styrelsens sammanträden kallas att närvara cheferna för de avdelningar, som beröras av vid sammanträdet föreliggande ärenden. Ävenså representeras brödbyrån vid styrelsens sammanträden, då förhandlingarna röra bröd-, gryn- eller påbrödskort.

Rabatteringsverksamheten utövas efter följande grunder. De av livsmedelsnämnden tidigare utfärdade s. k. livsmedelskort samt dyrtidskommitténs rabattkort sammanföras numera till s. k. rabattböcker. I dessa rabattböcker finnas inhäftade ark med kuponger gällande för inköp till lägre priser av vissa livsförnödenheter såsom kött, fläsk, fisk och sill, varjämte en del ark endast äro försedda med bokstäver, avsedda att representera varor, som tillfälligtvis till billigare priser kunna anskaffas av livsmedelsnämnden. För rabatt å bränsle utsändas särskilda häften.

Rabattböcker tilldelas efter ansökan familjer med låg inkomst i förhållande till antalet familjemedlemmar enligt följande plan:

- A) Ensamma personer med intill 900 kr. årsinkomst;
- B) Familjer om 2 personer med intill 1,500 kr. sammanlagd årsinkomst;
- C) Familjer om minst 3 personer med intill 2,000 kr. sammanlagd årsinkomst;
- D) Familjer om minst 6 personer med intill 3,000 kr. sammanlagd årsinkomst.

Familj, som beviljats rabattbok, och som hänföres till grupp A eller B, erhåller gul sådan. Till grupp C eller D hänförlig erhåller röd rabattbok. Gul rabattbok berättigar endast till hälften av den rödas inköpsmängd.

För erhållande av rabatt på mjölk måste särskild hänsyn tagas till att barnens behov tillgodoses. Vuxna personer och familjer med endast ett barn få sålunda ingen rabatt på mjölk. De för erhållande av sådan rabatt fastställda inkomst-

gränserna i förhållande till barnens antal äro följande:

- 1) Familjer med minst 2 barn och högst 1,500 kr. årsinkomst.
- 2) Familjer med minst 3 barn och högst 2,000 kr. årsinkomst.
- 3) Familjer med minst 6 barn och högst 3,000 kr. årsinkomst.

Dessa familjer erhålla ett mjölkrabatthäfte för varje barn under 12 år, dock högst 6 häften.

Mjölkrabatthäftenas kuponger, 30 i månaden, berättiga till 5 öres rabatt för varje för barnet inköpt $\frac{1}{2}$ liter mjölk.

Rabatt på såväl livsmedel som bränsle och mjölk kan i fall av särskilt befundande försörjningsplikt av kortcentralen även tilldelas familjer med intill sammanlagt 4,000 kr. årsinkomst.

Rabattböckerna gälla från den 1 oktober 1917 och tillsvidare, dock högst ett år, bränslerabatthäften under samma tid samt mjölkrabatthäften för ett kvartal i sänder. Utlämnande av bränsle- och mjölkrabatthäften antecknas å rabattböckernas baksida.

Emedan tillgången på olika varor, på vilka rabatt kan ifrågakomma, är ytterst oviss, är det omöjligt att på förhand för hela den tid, rabattboken avser, bestämma, vilka varor rabattboken skall gälla. Meddelanden härom utsändas därför genom tidningarna samt genom anslag å kortbyråernas lokaler. Genom tidningarna meddelas även, när ansökan om rabattbok skall ske.

Även utdelas s. k. inköpsböcker, vilka utan att i regel medgiva någon rabatt, berättiga till inköp av vissa livsmedelsnämndens varor efter tillkännagivande för varje vecka. Böckerna utdelas efter ansökan till:

- 1) ensamma personer med eget hushåll och intill 1,200 kr. årsinkomst;
- 2) hushåll om 2 personer med intill 2,000 kr. sammanlagd årsinkomst samt
- 3) hushåll om minst 3 personer med intill 3,000 kr. sammanlagd årsinkomst.

De, som äro hänförliga under 2) och 3), erhålla rätt till dubbel inköpsmängd mot de ensamboende. — Hushåll, som tilldelats rabattbok, kan ej erhålla inköpsbok.

Styrelsens ledamöter.

Karlsson, W. E., assistent, stadsfullm., o r d f.; Netzel, Laura, fröken, stadsfullm.; Virgin, O. H., kapten, verkst. led. (se nedan).

Suppleanter.

Lindqvist, F. L., snickare, stadsfullm.; Wellin, Bertha, sjuksköterska, stadsfullm.

Sekreterare.

Hildebrand, E.

Kortcentralens expedition.

Adress, telefoner och expeditionstid: se ovan.

Chef.

Virgin, O. Hj. (se ovan); telefoner: se ovan; mot-
tagningstid: 10—11.

Upplysningsbyrå.

Adress, telefoner och expeditionstid: se
ovan.

Föreståndare.

Söderberg, J. B.

Bokhållare.

Lindgren, H. J. O.; Halldin, G. A.; Extergren, A. G.

Kontorsbiträden.

Tärnström, Hilma S.; Renholm, Berta S. L.

Kontrollbyrån.

Adress, telefoner och expeditionstid: se
ovan.

Föreståndare.

Uppling, O. B.

Bokhållare.

Joachimsson, f. Karth, Elsa J. K.; Westerberg, f.
Lindén, Valborg B.

Kontorsbiträden.

Larson, f. Bovin, Nanny C.; Larsson, Britta
U. O.

Vaktmästare.

Siwers, K. A.

Nämnd för granskning av påbrödskorts-
ansökningar.

Karlsson, W. E., assistent, stadsfullm.; Kämpe, K.
A., byggnadssnickare; Svenson, H. E., assistent.

Kortcentralens förråd.

Adress, telefoner och expeditionstid: se
ovan.

Föreståndare.

Lindström, E. F. M.

Resekortsexpeditionen.

Adress och telefoner: se ovan; expedi-
tionstid: vardagar 9—8, söndagar 9—
10,30 f. m.

Kontorsbiträden.

Kjellstedt, Ingeborg; Wiström, Brita K. E.

Kortbyråerna.

Adresser och telefoner: se nedan; expedi-
tionstid: vardagar 1—7,30 (juni—aug.
1—7), lördagar 1—4.

Kortbyråernas föreståndare.

1. roten, Myntgatan 4, St., rt. 218 49, st. 65 11:
Ekelin, S. O.

2. och 3. roten, Kammakaregatan 28, Va., **Lvn.**
rt. 208 27, st. 64 63: **Brolin, P. A.**
4. roten, Garvaregatan 4, C., rt. 219 31:
Pettersson, A.
5. och 18. rotarna, Kammakaregatan 28,
Va., st. 47 16: **Eriksson, E. W.**
6. roten, Norrtullsgatan 5, Va., rt. 219 35:
Wahlberg, H.
7. och 8. rotarna, Birgerjarlgatan 71, Va.,
rt. 219 33, st. 57 31: **Wallin, K. A. T.**
9. roten, Valhallavägen 63, Ö., rt. 178 40:
Gleisner, S. E. L.
10. och 11. rotarna, Artillerigatan 60, Ö.,
rt. 208 00, st. 406 54: **Nordgren, C. J. F.**
12. roten, Bondegatan 64, Sö., rt. 219 36, st.
34 32: **Engdahl, G. E.**
13. roten, Tjärhovsgatan 11, Sö., st. 312 66:
Engström, H.
14. roten, Tjärhovsgatan 11, Sö., rt. 208 28,
st. 316 55: **Engström, G.**
15. roten, Svedenborgsgatan 7, Sö., rt. 209 88,
st. 322 16: **Sundström, E. V.**
16. roten, Hornsgatan 72, Sö., st. 39 56:
Pallin, K. F.
17. roten, Garvaregatan 4, C., st. 41 95: **Alm-
ström, E. J. A.**
18. roten: se 5. roten.
19. roten, Hornsgatan 72, Sö., rt. 219 32:
Nordström, J. W.
20. och 24. rotarna, Artillerigatan 60, Ö.,
st. 406 54: **Kruuse, K. A. E.**, frih.
21. roten, Birgerjarlgatan 99, Va., rt. 219 37:
Säll, G. Hj. A.
22. roten, Frejgatan 58, Va., rt. 219 38:
Palmgren, J. R.
23. roten, Rådhuset, C., st. 69 29: **Schreiber, G.**
24. roten: se 20. roten.
25. och 36. rotarna, Södermannagatan 46,
Sö., rt. 219 34: **Hellquist, T. G. F.**
26. roten, Västmannagatan 69, Va., rt. 219 39,
st. 63 48: **Andersson, I. A.**
27. roten, Torsgatan 31, Va., rt. 219 40,
st. 50 16: **Borg, O. F.**
28. roten, Valhallavägen 63, Ö., st. 406 55:
Wulff, C. A.
29. roten, Rådhuset, C., rt. 208 22: **Wiman,
J. T.**
30. roten, St Eriksgatan 90, Va., rt. 219 41,
st. 28 73: **Liedholm, C. A. A.**
31. roten, Varvsgatan 12, Sö., rt. 219 42, st.
31 84: **Helge, G. R.**

- Lvn.** 32. roten, Handelsvägen 56, Enskede, rt. Enskede 130, st. Enskede 277: **Blomquist**, f. Hagelthorn, Elisabeth A.
33. roten, Kommunalhuset, Liljeholmen, rt. Liljeh. 129: **Martin**, K. H. V.
34. roten, Svandammsvägen 12 och 14, Midssommarkransen, rt. Liljeh. 76, st. Liljeh. 13: **Wijkensam**, F. Th.
35. roten, Ulvsunda slott, Kungsholms villastad, rt. Äppelvikens 56, st. Tranebergsbro 241: **Bergman-Paul**, F. E.
36. roten: se 25. roten.

Registerbyrå.

Svartmangatan 23, St.; rt. 209 79; st. 1193.

Föreståndare.

Andersson, J. G.

Livsmedelsfiskalskontoret.

Skeppsbron 24, St.; rt. 219 79; st. 25 37; expeditionstid: 9—5 (lördagar 9—4).

Den under kristiden uppstådda knappheten på olika förnödenheter har framkallat en omfattande smyghandel med »svåråtkomliga» varor, varvid dels åsatta maximipris överskridits eller givna regleringsföreskrifter åsidosatts, dels betydande varukvantiteter undanhållits eller undandragits den allmänna regleringen. Då det för den ordinarie ordningsmakten ofta saknats tid eller mött andra svårigheter att effektivt påvisa och beivra dessa förseelser, har folkhushållningskommissionen tillsatt särskilda livsmedelsfiskaler hos livsmedelsstyrelserna i landet, med uppdrag att övervaka kristidsförordningarnas noggranna efterlevnad och särskilt tillse, att inga underbeslag eller ransonering lagda varor undandragas regleringen, samt beivra alla överträdelser härutinnan.

I Stockholm finnes en livsmedelsfiskal, tillsatt av folkhushållningskommissionen i dec. 1917; han biträdes i sin verksamhet av en förste inspektör och fem inspektörer, tillsatta av livsmedelsnämnden.

Livsmedelsfiskal.

Björkman, C. A. J.

Förste livsmedelsinspektör.

Helleday, T. Hj. D.

Livsmedelsinspektörer.

Andersson, L. E.; **Ek**, V. E.; **Eriksson**, B. K. J.; **Thulin**, H. G.; en vakant.

Kontorsbiträde.

Garde, G. E.

Stockholms mjölknämnd.

Under hösten 1916 rädde i huvudstaden en synnerligen svårartad mjölkbrist och samtidigt ifrågasattes en ytterligare förhöjning av mjölkpriset, ett förslag som från konsumenternas sida rönt stort motstånd. Under dessa förhållanden gjordes från den största leverantörsammanslutningen inom branschen, »Lantmännens mjölkförsäljningsförening, u. p. a.», den 26 okt. 1916 en hemställan till livsmedelsnämnden om ordnat samarbete mellan nämnden som konsumenternas representant och föreningen. Förslaget innebar tillsättandet av Stockholms mjölknamnd med uppgift att tills vidare med avseende å mjölkhandels utövande inom Stockholm avgiva utlåtande om ifrågasatta förändringar i distributionssätt, tillförsel och priser till ledning vid föreningens beslut i dylika frågor. Efter en del förhandlingar om sättet för val av representer i den föreslagna mjölknamnden bifölls den gjorda hemställan av livsmedelsnämnden. Mjölknamnden skall enligt den slutliga överenskommelsen bestå av sju ledamöter, två utsedda av livsmedelsnämnden, två av Lantmännens mjölkförsäljningsförening, en av folkhushållningskommissionen och en av Stockholms mjölkhandlareförening samt en ordförande, som, där parterna ej kunna träffa överenskommelse om valet, utses av kungl. maj:t. Sedan ledamöterna utsetts och enats om val av ordförande, konstituerade sig nämnden den 10 nov. 1916.

Nämndens ledamöter.

Widell, J. L., överdirektör, ord f.; **von Wachenfelt**, M. W. F., bitr. sekreterare (utsedd av folkhushållningskommissionen); **Sandeborg**, M. O., slakthusdirektör, en vakant, **Virgin**, O. Hj., direktör (suppl.) (utsedda av livsmedelsnämnden); **Benzinger**, A. F., direktör, **Kumlin**, E. W., godsägare (utsedda av Lantmännens mjölkförsäljningsförening); **Carlsson**, C. E., mejerist (utsedd av Stockholms mjölkhandlareförening).

Sekreterare.

Dahn, P. J., e. o. aktuarie.

Stockholms stads nykterhetsnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Nykterhetsnämnden.

Bergsgatan 36, C.; rt. 219 96; st. 48 47.

Lagen den 30 juni 1913 angående behandling av alkoholister stadgar, att person, som är hemfallen åt dryckenskap och i följd därav befinnes vara farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv eller utsätta hustru eller barn, som han är skyldig försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller ligga fattigvården eller sin familj till last, må, i den ordning lagen föreskriver, intagas å allmän anstalt för alkoholister. Sådan anstalt är antingen av staten för sådant ändamål upprättad eller av kommun, förening, stiftelse eller annan anordnad, av konungen som allmän erkänd anstalt.

I varje kommun skall finnas en nykterhetsnämnd, som hos konungens befallningshavande gör ansökan om internering.

Efter tillkomsten av nämnda lag tillsatte stadsfullmäktige 1914 en kommitté för utredning av frågan om upprättande av en stadens anstalt för alkoholistvård och beslöt fullmäktige den 21 febr. 1916 inköpa stiftelsen Stockholms alkoholisthems egendom Eolshäll, för vilken anstalt särskild styrelse är utsedd (se nedan). Sedan den nämnda kommittén fått i uppdrag att även avgiva förslag till instruktion för nykterhetsnämnden, beslöt stadsfullmäktige den 19 juni 1916, med godkännande för sin del av instruktion för nämnden, att utse ledamöter i densamma.

Förutom alkoholistvården har Stockholms stads nykterhetsnämnd till uppgift att handlägga frågor rörande nykterhetstillståndet inom Stockholm ävensom att förvalta de medel, som av stadsfullmäktige anslås till nykterhetens befrämjande inom staden eller eljest ställas till nämndens förfogande.

Genom kungl. kungörelse den 17 juni 1916 förklarades, att lagen om behandling av alkoholister skulle träda i kraft den 1 augusti s. å.

Nykterhetsnämnden består av sju ledamöter och tre suppleanter, utsedda av stadsfullmäktige för två kalenderår. Av ledamöterna bör minst en vara läkare samt en representant för den kommunala fattigvården, en för den frivilliga alkoholistvården och en för den organiserade nykterhetsverksamheten inom Stockholm. Nämnden skall sammanträda minst en gång i månaden. Över sin verksamhet avger nämnden årsberättelse. Av till nämndens disposition ställda medel anvisar nämnden till Stockholms stads institutioner för alkoholistvården de belopp, som

för fullgörande av deras verksamhet anses erforderliga.

För granskningen av nämndens förvaltning och räkenskaper utses årligen tre revisorer med tvenne suppleanter.

Lagar, instruktioner m. m. Lag den 30 juni 1913 ang. behandling av alkoholister-Kungl. kung. den 17 juni 1916 ang. ikraftträdande av lagen den 30 juni 1913 ang. behandling av alkoholister. Instruktion för Stockholms stads nykterhetsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 23 sept. 1916. Erkännande av Stockholms stads alkoholistanstalt Eolshäll såsom allmän samt fastställande av reglemente för anstalten, kungl. brev till socialstyrelsen den 6 juli 1917.

Stat år 1918. Utgifter: 92,600 kr.; inkomster: 9,500 kr. (därav statsbidrag 8,000 kr.).

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

von Koch, G. H., redaktör, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Petrén, D. A., med. d:r, överinspektör för sinnessjukvården.

Övriga ledamöter.

Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm.

*Levin, A. A., professor.

Rosenius, P., handlande, stadsfullm.

*Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Wedberg, Ebba Ch., fröken.

Suppleanter.

Lindbergh, N. E., verkmästare, stadsfullm.

*Cederlöf, P. A., köpman, stadsfullm.

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Linde, N., förtroendemän, stadsfullm.

Ljunggren, A., direktör, stadsfullm.

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Dahlin, N. O., kriminalkonstapel (suppl.).

Falk, H. A., handlande, stadsfullm. (suppl.).

Sekreterare

(2,400 kr.; ej å stat.)

Moureaux, N. C.; träffas å nämndens lokal (se ovan) måndagar 9—10 f. m. samt torsdagar 6—7 e. m.

Nn.

Redogörare

(300 kr.; ej å stat).

Georgii, N. H.

Biträde

(1,500 kr.; ej å stat).

Sundberg, Astrid M. M.

Vaktmästare

(200 kr.; ej å stat).

Pettersson, G. A.

Alkoholistanstalten Eolshäll.

Postadress: Liljeholmen, rt. 96 03; st. Petersberg 3.

Efter framställning av stadsfullmäktiges alkoholistvårdanstaltskommitté beslöto stadsfullmäktige den 21 februari 1916 av stiftelsen Stockholms alkoholisthem inköpa stiftelsen tillhöriga egendomen Eolshäll i Brännkyrka församling och uppdrogs åt hälsovårdsnämnden att omhändertaga anstalten och besörja dess framtida drift. Sedan stadsfullmäktige beslutat inrättande av nykterhetsnämnden, har i den av kungl. maj:t godkända instruktionen för denna nämnd intagits ett stadgande, att nämnden äger till Stockholms stads institutioner för alkoholistvården anvisa de belopp, som för fullgörande av deras verksamhet anses erforderliga. Anstaltens verksamhet ledes sedan slutet av år 1917 av en styrelse, bestående av ordförande och två andra ledamöter. Ordföranden förordnas av kungl. maj:t för en tid av fyra år, de övriga ledamöterna jämte två suppleanter för dem utses årligen av nykterhetsnämnden.

Reglemente. Se ovan.

Stat år 1918. Utgifter: 57,500 kr.; inkomster: 9,500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(förordnad av kungl. maj:t).

Petrén, D. A., med. dr., överinspektör för sjuksjukvården.

Övriga ledamöter.

Lindbergh, N. E., verkmästare, stadsfullm.

Stjernstedt, G. M. V., frih., advokat.

Suppleanter.

Petri, Hj. M., syssloman; **Stockman, G.**, bankdirektör, stadsfullm.

Sekreterare.

Anderson, A. R. (se nedan),

Föreståndare

(1,500 kr. jämte bostad, lyse, värme och kost; ej å stat).

Anderson, A. R.

En *läkare* (arvode 1,200 kr.) samt personal i övrigt t. v. ej tillsatta.

Ann. Sedan det emellertid visat sig, att en ifrågasatt överflyttning av Stockholms kommun tillhörande, å statens vårdanstalt för alkoholister, Veungarn, internerade till alkoholistanstalten Eolshäll numera icke anses erforderlig och anstalten sålunda icke f. n. behöver tagas i anspråk för alkoholistvård, hava stadsfullmäktige den 2 april 1918 beslutat hemställa hos kungl. maj:t om tillstånd att upplåta den åt barnavårdsnämnden till barnhem, så länge den ej för sitt ursprungliga ändamål behöver användas, samt under förutsättning av bifall till denna framställning beslutat att tillsvidare upplåta anstalten åt barnavårdsnämnden för angivna ändamål.

Stockholms stads frihamnsnämnd.

Frihamnsnämnden.

Norra Smedjegatan 16, C.; rt. 21870;
expeditionstid: 10—4.

I skrivelse till stadsfullmäktige den 22 maj 1909 hemställde handelskammaren — med överlämnande av en utredning i frågan — om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en frihamnsanläggning vid Lindarängsområdet, söder om Värtahamnen. I en den 21 sept. 1914 hos stadsfullmäktige väckt motion hemställdes om utredning angående lämpligheten av en frihamnsanläggning i Stockholm och särskilt vid Hammarby sjö. Med anledning av dessa initiativ beslöt stadsfullmäktige den 20 mars 1916 uppdraga åt beredningsutskottet att gå i författning om utredning rörande lämpligheten av en frihamnsanläggning i Stockholm samt framläggandet av de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning, med bemyndigande för utskottet att därvid anlita särskilt avlönade, sakkunniga personer. Sedan denna kommitté den 21 okt. 1916 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1917, att vid Lindarängen skulle anläggas en frihamn. Verkställandet av arbetena uppdrogs åt en särskild nämnd, Stockholms stads frihamnsnämnd, för vilken instruktion antogs och underställdes kungl. maj:t.

Nämnden består av fem ledamöter med två suppleanter, valda av stadsfullmäktige för två år i sänder. Ärende må ej hos nämnden till avgörande företagas, såvida ej tre ledamöter äro tillstädes. Nämnden äger antaga erforderlig tjänstepersonal, ävensom att för utförande av åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade, sakkunniga biträden och på sätt nämnden bestämmer, anställa arbetspersonal. Nämnden äger att hos stadens byggnadskontor rekvirera för hamnanläggningens utförande erforderliga kartor och ritningar, förhyra disponibel arbetsmaterial, samt om den så finner nödigt, för särskilda arbetsuppgifter, påkalla biträde av kontoret.

För den årliga revisionen av nämndens förvaltning utse stadsfullmäktige tvenne revisorer med två suppleanter. När nämndens arbeten slutförts och revisionsberättelse för senaste verksamhetsår prövats av stadsfullmäktige, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan.

Instruktioner m. m. Instruktion för Stockholms stads frihamnsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 31 juli 1917.

Stat år 1918. Utgifter 4,481,000 kr.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

*Stendahl, S., grosshandlare, stadsfullm.

Ledamöter.

*Johnson, A. A:son, generalkonsul, stadsfullm.

Josephson, J., grosshandlare.

*Magnusson, G. G., bankdirektör, stadsfullm.

Nylander, O. E., direktör, stadsfullm.

Suppleanter.

Roberg, Th., generalkonsul, stadsfullm.

*Edkvist, C. J., arbetsförman.

Sekreterare och föredragande sakkunnig.

Vinberg, S. V., överingenjör, stadsfullm.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1917 års förvaltning.)

Hagelquist, K. F. P., kapten, stadsfullm.

Hüttner, M. S., grosshandlare.

Zetterlund, C. R., kontorschef, stadsfullm. (suppl.).

Erikson, G. O., kassör (suppl.).

Yn.

Stockholms stads yrkesskolenämnd och i samband därmed stående institutioner.

Yrkesskolenämnden.

Fredsgatan 9, C.; telefoner och expeditionstid: se nedan. Nämndens sammanträden hållas i yrkesskolornas lokal, Repslagaregatan 24, Sö. (se nedan).

Stadens yrkesskolor (se vidare nedan) sorterade till en början under folkskoledirektionen, men beslöto stadsfullmäktige den 19 nov. 1917 upprättande av en fristående nämnd för ledningen av desamma, nämligen Stockholms stads yrkesskolenämnd, för vilken instruktion samma dag antogs av fullmäktige och underställdes kungl. maj:t.

Nämnden har enligt denna instruktion till uppgift att handhava förvaltningen av stadens yrkesskolor och att handlägga därmed sammanhängande ärenden, ävensom att bereda frågor om anslag av stadens medel till institutioner eller enskilda för bedrivande av yrkesskoleundervisning samt handhava förvaltningen av härför beviljade anslag.

Yrkesskolenämnden består av fem ledamöter, av vilka fyra utses av stadsfullmäktige och den femte utgöres av förste folkskolinspektören. Av stadsfullmäktige väljas två suppleanter, varjämte andre folkskolinspektören är självskriven suppleant för förste folkskolinspektören. Valet avser en tid av två år, dock utses vid första valet två ledamöter och en suppleant för endast ett år. Överinseendet över de särskilda yrkesskolorna kan nämnden överlämna åt styrelser, bestående förutom av skolans föreståndare av minst tre personer, utsedda i den ordning yrkesskolenämnden bestämmer. Dessa styrelser äga att enligt de föreskrifter, yrkesskolenämnden meddelar, besluta i fråga om smärre ärenden. Respektive styrelsers åtgärder skola vid nämndens följande sammanträde anmälas.

Ledningen av varje skola utövas under skolstyrelsens inseeende av en föreståndare, antagen av yrkesskolenämnden. Övrig personal antages och entledigas också av nämnden, i den mån sådant icke uppdrages åt skolstyrelsen. Instruktioner för å yrkesskolenämndens stat upptagen personal utfärdas av nämnden. Enligt särskild överenskommelse ombesörjas tillsvidare en del expeditionss- och kassagörömmål av folkskoledirektionens expedition.

För granskning av nämndens räkenskaper utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Val av nämndens ledamöter skedde den 17 dec. 1917.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads yrkesskolenämnd, fastställd av kungl. maj:t den 31 dec. 1917.

Stat år 1918. Utgifter: 122,800 kr.; inkomster: 400 kr,

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

**Lagerholm*, O. W., fil. lic., f. d. fabriksidkare.

Vice ordförande.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

von *Schéele*, F. A., förste folkskolinspektör (självskr.).

**Eklund*, J. M., målarmästare.

Wahl, G. A., montör, stadsfullm.

Suppleanter.

Jonsson, J. A., andre folkskolinspektör, stadsfullm. (självskr.).

**Cervin*, N. H., skräddarmästare.

Wellin, Bertha, sjuksköterska, stadsfullm.

Sekreterare.

Robach, E. C.; Fredsgatan 9, C.; rt. 29 30; st. 89 92; träffas 2—3, under juli och augusti 10—11.

Nämndens revisorer.

Då nämnden trädde i verksamhet först den 1 jan. 1918, kommer granskning av dess förvaltning icke i fråga förrän år 1919.

Stockholms stads yrkesskolor.

Repslagaregatan 24, Sö.; rt. Söder 2 04; st. 37 01; expeditionstid 10—5.

I en i februari 1900 till stadsfullmäktige ingiven skrivelse hemställde »Stockholms arbetareförening», att stadsfullmäktige måtte befördra inrättande av yrkesskolor av olika slag. Denna framställning blev avslagen vid sammanträde i december samma år. Redan vid samma tillfälle väcktes emellertid av dåvarande folkskolinspektören C. G. Bergman motion om frågas utredande genom en kommitté, vilket också den 4 mars 1901 blev fullmäktiges beslut. Kommittén avgav sitt betänkande den 23 februari 1906. Detta betänkande jämte en del framställningar

om understöd för upprättande av kvinnliga yrkesskolor remitterades till drätselnämndens första avdelning, som efter att ha inhämtat en del yttranden avgav utlåtande den 9 november 1909. Detta utlåtande remitterades tillsammans med kommittébetänkandet till folkskoledirektionen, som den 18 maj 1911 avgav sitt yttrande. Denna anslöt sig däri till ett av förste folkskoleinspektören F. von Schöele¹⁾ den 1 april 1911 avgivet förslag till lösning av yrkesskolefrågan, som i mycket avvek från kommitterades, och vari organisationen av yrkesskolorna i München begagnats som förebild.

Detta förslag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges beslut den 11 december 1911, enligt vilket yrkesskolor upprättades fr. o. m. hösten 1912 i egendomen Repslagaregatan 24. Till en början inrättades en mekanisk verkstadsskola, en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola. De båda förstnämnda skolorna förestås av en yrkesutbildad föreståndare och klädsömnadsskolan av en yrkesutbildad föreståndarinna. Under visningen, som är kostnadsfri, meddelas en dag i veckan och omfattar utom yrkesutbildning även meddelande av kunskaper i modersmålet, räkning, varu- och verktygskännedom, hälso- och samhällslära m. m. Varje skola har sin styrelse (se ovan under yrkesskolenämnden).

Fem nya skolor av endagstypen hava sedermera inrättats. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1913 tillkommo nämligen fr. o. m. höstterminen s. å. en elektrisk montörskola och en smedsskola, enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 juni 1914 fr. o. m. höstterminen s. å. en rörläggarskola och en bleck- och plåtslagarskola samt enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 maj 1917 fr. o. m. höstterminen s. å. en skola för linnesömnad.

En skola av ny typ åter tillkom genom den enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 april 1913 inrättade sexdagarsskolan för sömmerskor, vilken skola har till ändamål att meddela teoretiska och praktiska kunskaper åt flickor, som utgått från folkskolans sjunde årsklass, och som önska utbilda sig för klädsömnad i kundernas hem (»hemsömmerskor»). Skolan är tvåårig och mottager varje år 10 elever, som undervisas i sömnad med mönsterkonstruktion och tillskärning, material- och verktygslära, teckning och stillära, samhällslära, hygien och gymnastik. Skolan lyder under samma styrelse som endagsskolan i klädsömnad.

Hösten 1913 inrättades jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1915 under benämningen »Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete» en endagsskola för ur folkskolan avgångna elever. Kurserna, som stå under ledning av en styrelse, utsedd på samma sätt som de andra yrkesskolornas, äro tvååriga med undervisning en eftermiddag i veckan kl.

3.30—8 under 40 veckor av läsåret samt omfatta huslig ekonomi, sömnad, läsning och skrivning, hygien, samhällslära samt föredrag över olika allmänbildande ämnen. Kurserna äro anordnade vid olika folkskolor.

Den 21 maj 1917 beslöt stadsfullmäktige övertaga den för Stockholms byggmästareföreningens muraryrkesskola å stadens fastighet Östermalmsgatan 66 uppförda byggnaden med däri förvarade, för skolverksamheten avsedda inventarier och materialier samt uppdraga åt folkskoledirektionen att där fr. o. m. höstterminen 1917 anordna yrkesskola för lärlingar i muraryrket. Undervisningen är t. v. anordnad såsom aftonskola med cirka 12 timmar i veckan.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 7 febr. 1916 äro aftonkurser anordnade dels vid endagsskolan för klädsömnad för liv- och ärm- samt kjolsömmerskor, dels vid sexdagarsskolan för klädsömnad i finare klädningsgarnering och dräktmodellering, i tillskärning av dam- och barnkläder, ävensom för elektriska montörer och för svagströmsmekanik. För dessa kurser erlägges i regel en avgift av 5 kronor per år.

Läroplaner. Läroplaner för mekaniska verkstadsskolan och snickaryrkesskolan, antagna av folkskoledirektionen den 12 juni 1912 samt för elektriska montörskolan och smedsskolan den 4 juni 1914.

Stat år 1918: Utgifter: 107,000 kr.

Mekaniska verkstadsskolan.

Styrelse.

Lamm, O. L., bergsgenjör, ordf.; Graham, P. S., ingenjör; Nyström, K. L., förman; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(6,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).
Andersson, G. K. K. (se ovan); rt. Söder 204; st. 37 01.

Dessutom en *yrkeslärare* med full tjänstgöring samt *timlärare*.

Snickaryrkesskolan.

Styrelse.

van Rijswijk, H. E., hovdekoratör, ordf.; Wickman, J., snickarmästare; Ohlsson, J. P., möbelsnickare; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Elektriska montörskolan.

Styrelse.

Wahl, G. A., montör, stadsfullm., ordf.; Hult-

¹⁾ Se härom närmare buutl. 1911 n:r 62.

Yn. man, A. O., civilingenjör; **Löfgren**, O. A., elektriker; **Andersson**, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Smedskolan.

Styrelse.

Albhn, K. J. A., ingenjör, ordf.; **Johansson**, C. A., smedmästare; **Eriksson**, J. A., smed; **Andersson**, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Rörläggarskolan.

Styrelse.

Blomqvist, E. R., överingenjör, ordf.; **Hedin**, A. H., direktör; **Björnberg**, C. J., rörläggare; **Andersson**, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Bleck- och plåtslagarskolan.

Styrelse.

Sällström, G. F. W., ingenjör, ordf.; **Andersson**, F., direktör; **Wiberg**, G. E., platsexpeditör; **Andersson**, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Stockholms stads yrkesskola för murare.

Östermalmsgatan 66, Ö.

Styrelse.

Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm., ordf.; **Bengtsson**, R., byggmästare; **Pettersson**, J. O. E., ombudsman; **Andersson**, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(500 kr.; ej å stat).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Endagsskolan för klädsömnad (för ateljésömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; **Hillelson**, Bertha, direktis; **Wessman**, f. Svensson, Signe A. M., fru; **Trotzig**, Margit, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(2,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).

Trotzig, Margit (se ovan); st. 306 32.

Dessutom *timlärare*.

Yrkesskolan för linnesömnad.

Styrelse.

Widerström, Karolina O., prakt. läkare, ordf.; **Asker**, H. E. (Ety), fröken; **Jansson**, Hanna Ch.; sömmerska; **Trotzig**, Margit, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(avlöning se ovan).

Trotzig, Margit (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Sexdagarsskolan för klädsömnad (för hemsömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; **Hillelson**, Bertha, direktis; **Wessman**, f. Svensson, Signe A. M., fru; **Qvarnström**, f. Flodin, Sigrid E. M., fru, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(3,000 kr.; ej å stat).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M. (se ovan); st. 311 47.

Dessutom två *biträdande lärarinnor* i klädsömnad samt *timlärare*.

Protokollsfröare.

Andersson, G. K. K., föreståndare (se ovan, för de manliga yrkesskolorna).

Aspman, Maria E., folkskollärarinna (för de kvinnliga yrkesskolorna).

Vaktmästare

(gemensam för alla skolorna; 960 kr. jämte bostad, värme och lyse, ävensom ersättning för portvaktstjänstgöring m. m.; ej å stat).

Hellman, G. A.

Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete.

(Kurserna anordnas i de olika folkskolorna allt efter det ökade lokalbehovet.)

Styrelse.

Yn.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; **Carlsson**, f. Lindskog, Anna R., fru; **Aspman**, Maria E., föreståndarinna (se nedan); en vakant.

Föreståndarinna

(500 kr.; ej å stat).

Aspman, Maria E., folkskollärarinna (se ovan).

**Kom-
mitté-
er.**

Viktigare kommunala kommittéer och delegationer.

(Beträffande viktigare kommittéer, tillsatta av nämnder och styrelser, se under dessa.)

Byggnadsordningskommittén.

(Kommitté för utarbetande av förslag till ändringar i byggnadsordningen för Stockholms stad samt byggnadsstadgan för rikets städer.)

I anledning av motion, väckt den 24 sept. 1906, beslöto stadsfullmäktige den 14 jan. 1907 att uppdraga åt en kommitté av fem personer att dels utarbета förslag till de ändringar i byggnadsordningen för Stockholm, som kommittén funne nödiga, dels ock verkställa utredning om därav betingade ändringar i byggnadsstadgan för rikets städer. Kommittén har under åren 1907—1910 på grundval av ett samtidigt av en kungl. kommitté uppgjort förslag till byggnadsstadga för riket utarbetat ett tämligen fullständigt förslag till ny byggnadsordning; då förslaget till byggnadsstadga emellertid allt fortfarande är föremål för vidare bearbetning, har kommitténs arbete de senaste åren legat nere för att åter upptagas, då byggnadsstadgan fastställts.

Val av ledamöter i kommittén skedde den 25 februari 1907.

Ledamöter.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör; **Bengtson**, N. J., byggmästare; **Hammarberg**, J. F., f. d. rådman, ordf.; **Salin**, K. E., f. d. stadsarkitekt; en vakant.

Av kommittén antagen sekreterare.

Seth, J. K. J., e. o. tjänsteman hos byggnadsnämnden.

Utskänkningskommittén.

(Stadsfullmäktiges kommitté för utskänningsärenden.)

Kommittén, som tillsättes för ett år i sänder, är egentligen att betrakta som en kommission för löpande ärendens beredning och har därför införts efter beredningsutskottet (sid. 42).

Kommittén för »Industrimonumentet».

(Kommitté för resande i huvudstaden av ett monumentalt konstverk över industrien.)

Sedan en person, som tillsvidare önskade bliva onämnd (enligt vad senare blivit känt, bokbindarmästaren J. A. W. Lindmansson), erbjudit sig att till stadsfullmäktige överlämna en summa av 105,000 kr. att användas till uppställande på lämplig allmän plats i huvudstaden av en staty eller grupp som sinnebild för indu-

strien, beslöto stadsfullmäktige den 18 maj 1908 att med tacksamhet mottaga donationen samt överlämna åt beredningsutskottet att utse ett lämpligt antal personer med uppdrag att mottaga de donerade medlen, anordna pristävlan rörande förslag till det avsedda konstverket samt i övrigt bringa beslutet om dess uppställande till verkställighet. Sedan kommittén anordnat en pristävlan, beslöt den i mars 1911 i princip godkänna konstnären Carl Milles' förslag »Naturkraft», under villkor att monumentet kunde utföras för det belopp, som står till kommitténs förfogande. Kommittén avgav den 25 jan. 1915 till stadsfullmäktige utredning och förslag.

Valet skedde den 21 maj 1908.

Ledamöter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; **Cederborg**, A., rådman, stadsfullm., ordf.; **Clason**, I. G., byggnadsråd; **Lallerstedt**, E. J., professor; **Warburg**, K. J., f. d. professor, stadsfullm.

Stadsplanekommissionen.

Bollhusgränd 1, St.; rt. 140 45; st. 141 45.

Stadsfullmäktige uppdrogo den 29 mars 1909 åt drätselnämndens första avdelning och byggnadsnämnden att efter utredning genom en kommitté av två ledamöter från vardera av nämnda myndigheter, byggnadschefen, stadsingenjören, stadsarkitekten, en i stadsplanefrågor sakkunnig ledamot och tre av stadsfullmäktige valda ledamöter utarbета förslag till revision av stadsplanerna.

Jfr för övrigt ovan under drätselnämnden (sid. 53), där den utförligare redogörelsen för kommissionen ansetts böra inflyta i där lämpligt sammanhang.

Stadsfullmäktiges valkommitté.

Ang. denna kommitté, som har till uppgift att bereda vissa val inom stadsfullmäktige, se sid. 42.

Bangårdsdelegerade.

(Delegerade för underhandlingar med staten ang. bangårdsförhållandena i Stockholm m. m.)

Sedan den av kungl. maj:t den 8 mars 1901 tillsatta bangårdskommittén i september 1905 avgivit sitt förslag till omgestaltning av bangårdsförhållandena i Stockholm, det s. k. Skanstulls-förslaget, huvudsakligen gående ut på västra

stambanans inledande å broar på segelfri höjd över Årstaviken och Riddarfjärden samt därifrån till Karlberg och sålunda införande norr ifrån till centralstationen, och kungl. maj:t i juli 1907 uppdragit åt järnvägsstyrelsen att utreda möjligheten av en kortare förbindelseled mellan Södermalm och Norrmalm under förutsättning av en ny förbindelseled mellan Mälaren och Saltsjön genom Hammarbysjö, har järnvägsstyrelsen den 27 oktober 1910 efter samarbete med av drätsel-nämnden utsedda sakkunniga avgivit förslag till omgestaltning av bangårdsförhållandena i Stockholm, ny ingångslinje för västra stambanan, inledande av vissa förtorshägar etc., varöver kungl. maj:t infordrat stadsfullmäktiges yttrande.

Då emellertid chefen för civildepartementet av kungl. maj:t bemyndigats att utse tvenne delegerade att med representanter för Stockholms stad vidare underhandla i frågan, innan stadsfullmäktige avgåve slutligt yttrande, beslöt stadsfullmäktige den 10 februari 1911 med beto-nande av underhandlingarnas preliminära karak-tär utse tvenne delegerade att med de av staten utsedda föra underhandlingar, vartill det i re-missen avsedda ärende finnes giva anledning, med rätt för de delegerade att tillkalla sak-kunniga till sitt biträde.

På grund av ändrade förhållanden hava ban-gårdsdelegerade tillsvidare upphört att fungera. Några sammanträden hava icke sedan år 1914 avhållits. Av nedan nämnda, av stadsfullmäk-tige den 10 febr. 1911 valda delegerade, har herr Lamm den 16 okt. 1913 avsagt sig sitt uppdrag.

De ursprungligen utsedda delegerade voro:

Av stadsfullmäktige utsedda delegerade.

Kinander, C. E., direktör, riksgäldsfullm:s ordf.;
Lamm, H. F., grosshandlare, stadsfullm.

Av chefen för civildepartementet ut-sedda delegerade.

Pegelow, F. W. H., f. d. generaldirektör; **von Sydow, O. F.**, landshövding.

Arbetarkommittén.

(Kommitté för frågan om ordnandet av förhållandena mellan staden och dess ar-betare.)

Sammanträder i drätsel-nämndens lokal, Stora Nygatan 2 B, St.

Frågan om kommunens förhållande till sina arbetare har stått på dagordningen sedan år 1897, då en motion väcktes hos stadsfullmäktige om pension åt stadens arbetare. Frågan gjordes av beredningsutskottet till föremål för en utredning av särskilda delegerade, som i sitt år 1902 av-givna betänkande tillstyrkte såväl pension som invaliditetsunderstöd enligt vissa av dem upp-gjorda grunder åt stadens samtliga arbetare

(även säsongarbetare). De av vederbörande kom-munala myndigheter över förslaget avgivna ytt-randen hänskötos till en ny kommitté, som ytterligare utarbetade det äldre förslaget. I ett gemensamt yttrande över den sistnämnda kom-mitténs betänkande framkastade stadens arbets-chefer år 1906 den tanken, att endast ett mindre antal för vederbörande verk oundgängligen nöd-vändiga »stamarbetare» borde erhålla de ifråga-satta förmånerna.

År 1908 väcktes hos fullmäktige ett förslag om utarbetande av en löneplan för arbetare, an-ställda hos gas-, elektricitets-, vattenlednings- och renhållningsverken. På förslag av styrelsen för gas- och elektricitetsverken gjordes denna motion till föremål för en gemensam utredning av arbetscheferna jämte stadskamrerrare, som också den 25 april 1910 avlämnade ett »förslag till stamanställning vid Stockholms stads verk och arbeten» jämte förslag till pensionering av de stamanställda. Stamanställning skulle enligt förslaget tillkomma endast den kvalificerade drifts- och arbetspersonal, som vore oundgäng-ligen behövlig för vissa regelbundet återkom-mande, viktigare kommunala arbeten. Dessa arbetare skulle erhålla en ställning, som närmast motsvarade tjänstemännens, med bestämda ålderstillägg, pension, semester etc.

Frågan om stamanställning behandlades hos stadsfullmäktige den 28 april 1913 och gällde då närmast gas- och elektricitetsverken. Be-redningsutskottet hade tillstyrkt antagande av bestämmelser om stamanställning för vissa av dessa verks arbetare samt hemställt om tillsät-tande av en kommitté för ordnande av övriga arbetarfrågor. Detta förslag bifölls emellertid icke. I överensstämmelse med en i utskottet avgiven reservation beslöt stadsfullmäktige i stället utse en kommitté av sju bland sina ledamöter för utredning och uppgörande av för-slag rörande ordnandet av förhållandena mellan staden och dess arbetare. Den 19 febr. 1917 beslöt stadsfullmäktige att vid uppkommande vakans ledamot skulle få väljas även utom stads-fullmäktiges egen krets.

Val av ledamöter ägde rum den 30 maj 1913; kompletteringsval skedde den 17 maj 1915 samt den 7 maj och 9 nov. 1917.

Kommittén har den 13 mars 1918 avgivit ett första betänkande (bubih. 47 för 1918).

Ledamöter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; **Ceder-borg, A.**, rådman, stadsfullm.; ordf.; **Hjorth, J. E.**, direktör; **Karlsson, W. E.**, assistent, stads-fullm.; **Nilsson, F. O. V.**, bageriidkare, stads-fullm.; **Nordgren, F. L.**, förtroendeman, stads-fullm.; **Paues, E. W.**, ombudsman hos Svenska textilindustriförbundet.

Av kommittén antagen sekreterare.

Malm, F., biträdande sekreterare och ombudsman hos vattenfallsstyrelsen.

Kommittéer.

Pantlånekommittén.

(Kommitté för utredning om åtgärder mot pantsättning av kläder och sängkläder.)

I en hos stadsfullmäktige år 1912 väckt motion hemställdes, att fullmäktige ville uppdraga åt fattigvårds- och hälsovårdsnämnderna att verkställa undersökning, huruvida och i vad mån det nuvarande systemet att mot pant av kläder och sängkläder utlåna penningar mot hög ränta kan innebära skada i hygieniskt och ekonomiskt hänseende för den enskilda och därigenom för staden som kommun, samt därefter vidtaga de åtgärder, förhållanden påkalla. Sedan yttranden infordrats från de i motionen omtalade nämnderna, av vilka i synnerhet fattigvårdsnämnden kraftigt betonade vikten av en ändring i berörda avseende, beslöt stadsfullmäktige den 13 maj 1913 att tillsätta en kommitté av tre personer för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande de åtgärder, som kunna vidtagas till förhindrande i möjligaste mån av pantsättning av kläder och sängkläder.

Valet skedde den 30 maj 1913; kompletteringsval förrättades den 20 okt. s. å. och 5 febr. 1917.

Ledamöter.

Cederborg, A., rådmarsk, stadsfullm., ordf.; **Hedin**, Alma I. S., fröken; **Tengdahl**, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Silow, S. A. H., föreståndare för stadens rätts-hjälpskontor.

Kommunala omorganisationskommissionen.

(Kommission för granskning av det s. k. Rabeska förslaget.)

Med föranledande av en år 1911 väckt motion beslöt stadsfullmäktige den 28 maj 1912 bemyndiga beredningsutskottet uppdraga åt lämplig person att framlägga förslag till omorganisation av Stockholms kommunalförvaltning. Uppdraget lämnades den 30 i samma månad åt vice häradshövdingen, bankdirektören P. R. Rabe, som den 26 mars 1914 till beredningsutskottet avgav sitt förslag.

Den 23 april s. å. beslöt utskottet, samtidigt som förslaget sändes på remiss till nämnder och styrelser med begäran om utlåtande före årets slut, att tillsätta en särskild kommission för ytterligare förberedande behandling av ärendet. Ordförande och tvenne ledamöter skulle utses av utskottet, varjämte drätselnämndens båda avdelningar, hälso- och fattigvårdsnämnderna, gas- och elektricitetsverkens styrelse samt lantegendomsnämnden skulle anmodas utse var sin representant; dessutom skulle förslagens upphovsman erbjudas medlemskap.

Anm. Kommissionens verksamhet ligger f. n. nere i avvaktan på bl. a. kommitténs för finans- och fastighetsstyrelser samt hamnkommitténs arbeten (se nedan sid. 208 och 209).

Ledamöter.

Ordf. vakant, **Rabe**, P. R., bankdirektör, **Welin**, K. G. A., trafikdirektör, stadsfullm., **Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm. (valda av beredningsutskottet); **Lamm**, H. F., grosshandlare, stadsfullm. (vald av drätsel-nämndens första avd.); **Dahlberg**, A. E., rådmann, stadsfullm. (vald av drätselnämndens andra avd.); **Andersson**, L. I., förste stadsläkare (vald av hälsovårdsnämnden); **Sundberg**, G. E., justitieråd (vald av fattigvårdsnämnden); **Dahländer**, R., direktör (vald av gas- och elektricitetsverkens styrelse); **Lindhagen**, C. A., borgmästare, stadsfullm. (vald av lantegendomsnämnden).

Av kommissionen antagen sekreterare.

Lindstedt, G. F., hovrättsråd.

Stockholms arbetslöshetskommitté.

(Kommitté för förebyggande av arbetslöshet och mildrande av dess verkningar.)

Då den av världskriget framkallade ekonomiska krisen kunde väntas medföra en omfattande arbetslöshet, anvisade 1914 års senare riksdag ett förslagsanslag av 5 milj. kr., avsett att utgå som bidrag till kommunerna vid understödjande av arbetslösa. Villkoren för erhållande av bidrag fastställdes i en kungl. kungörelse den 28 sept. 1914. Redan dessförinnan hade kungl. maj:t i ett cirkulär den 18 aug. 1914 anbefallt tillsättande av arbetslöshetskommittéer i de olika kommunerna.

I huvudstaden fanns vid krisens början tillsatt den s. k. »Centrala understöds-kommittén», vilken sammanslutning medelst frivilliga arbetskrafter upprättat ett antal s. k. *hjälpbyråer* med uppgift att till mobiliserades familjer utdela understöd av kommunala och enskilda medel. Till denna sammanslutning av frivilliga arbetskrafter beslöt man anknypa organisationen för arbetslöshetsunderstödet utdelande. På förslag av en kommitté, tillsatt av Centrala understödskommittén och stadsfullmäktiges beredningsutskott, fastställdes stadsfullmäktige den 4 nov. 1914 grunderna för arbetet och utsåg en kommunal arbetslöshetskommitté.

Genom 16 olika hjälpbyråer med var sin nämnd utdelades under tiden 9 nov. 1914—30 april 1915 arbetslöshetsunderstöd till ett sammanlagt belopp av 528,698.09 kr. Sedermera har arbetslöshet icke varit rådande i sådan omfattning, att utdelande av understöd ansetts behöfligt. På framställning av arbetslöshetskommittén hava emellertid stadsfullmäktige anvisat medel till igångsättande av arbeten för arbetslöshetens motverkande. Arbetslöshetskommittén

fungerar dock fortfarande, varjämte kommittén sökt bevara möjligheten att disponera för hjälpbyråerna använda arbetskrafter och lokaler för eventuellt framtida behov.

Sedan till följd av brödsädesregleringens genomförande (se sid. 192) arbetslöshet uppstått bland *bageriarbetarna*, anslog stadsfullmäktige den 19 febr. 1917 20,000 kr. till understöd. Kommittén beslöt därefter öppnandet av en hjälpbyrå fr. o. m. den 26 i samma månad. En nämnd för fördelning av understöden utsågs av centrala understödskommittén. Understöden utgå med 2 kr. för man och hustru tillhops, 1,50 kr. för ensam person, som fyllt 18 år, och 80 öre för ensam person över 15 men under 18 år samt 40 öre för varje inom eller utom äktenskapet fött barn, allt per dag. Av dessa belopp utgår hälften av kommunens medel, återstoden av statsmedel i överensstämmelse med föreskrifterna i kungl. kungörelsen den 19 maj 1916.

Den 7 maj 1917 anslog stadsfullmäktige ett belopp av 75,000 kr. till arbetslöshetsunderstöd, därav 40,000 till understöd åt arbetslösa *måleriarbetare*. För dessa öppnades en särskild hjälpbyrå.

Den 18 mars 1918 beslöt stadsfullmäktige medgiva, att av de till kommitténs förfogande ställda medel understöd efter samma grunder, som tillämpas vid kommitténs redan pågående verksamhet, finge utbetalas även till arbetslösa *bleck- och plåtslageriarbetare* i Stockholm. En särskild hjälpbyrå för dessa har upprättats, tillvidare med samma nämnd som hjälpbyrå för bageriarbetare.

Den 18 febr. 1918 beslöt stadsfullmäktige bemyndiga kommittén att av till dess förfogande stående medel disponera dels 4,500 kr. till inrättande av en mekanisk yrkeskurs för arbetslösa bagare och målare m. fl., dels högst 2,500 kr. såsom bidrag till en av föreningen Kvinnornas uppbåd anordnad sömnadsverkstad för arbetslösa kvinnor.

Stadsfullmäktiges val av kommittén skedde den 4 nov. 1914 och kompletteringsval den 2 april och 21 maj 1917.

Ledamöter.

Carlson, C. M., direktör, stadsfullm.; **Cederborg**, A., rådmän, stadsfullm., ordf.; **Järte**, O. E. F., förste aktuarie; **Karlsson**, W. E., assistent, stadsfullm.; **Kinberg**, A. G. H., byggnadschef; **af Klinberg**, Gertrud M. K., fröken, föreståndarinna; **von Koch**, G. H., redaktör, stadsfullm.; **Lind**, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm.; **Lundberg**, K. L., direktör; **Norén**, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm.; **Wedberg**, Ebba Ch., fröken, kassaförvaltare.

Verkställande utskott.

Järte, O. E. F.; **von Koch**, G. H., ordf.; **af Klinberg**, Gertrud M. K.; **Lundberg**, K. L.; **Wedberg**, Ebba Ch.

Av kommittén antagen sekreterare. Kommittéer.
Molin, A., aktuarie hos hälsovårds- och fattigvårdsnämnderna.

Hjälphyran för bageriarbetare.

Regeringsgatan 86, C.; st. 63 51; expeditionstid: 9—12.

Nämnd.

Falk, H. A., handlande, stadsfullm.; **Karlsson**, W. E., assistent, stadsfullm. (suppl.); **af Klinberg**, Gertrud M. K., fröken, föreståndarinna; **Lange**, E., kassör, stadsfullm., ordf.; **Lagergren**, D. G., bageriarbetsförbundets kassör; **Lind**, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm. (suppl.); **Lyberg**, H. V., bagarmästare; **Sundvall**, J. A., ordförande i bageriarbetsfackföreningen; **Wallberg**, K. J., bagarmästare.

Hjälphyran för måleriarbetare.

Regeringsgatan 86, C.; st. 63 51; expeditionstid: 9—12.

Nämnd.

Bergvall, A. O., kassör i Svenska måleriarbetsförbundets Stockholmsavdelning; **Belin**, P., målarmästare (suppl.); **Billing**, f. Wulff, Ella, fru, konsulent; **Carlsson**, C. M., direktör, stadsfullm., ordf.; **Hagman**, O. E., förtroendeman; **Larsson**, O. E., folkskollärare, stadsfullm. (suppl.); **Ljungqvist**, B. O., ombudsman (suppl.); **Löfgren**, A., sekreterare, stadsfullm.; **Netzel**, Laura, fröken, stadsfullm.; **Rosén**, J. O., målarmästare; **Svensson**, P., målarmästare.

Hjälphyran för bleck- och plåtslageriarbetare.

Regeringsgatan 86, C.; st. 63 51; expeditionstid: 9—12.

Nämnd.

Tillsviðare gemensam med hjälphyran för bageriarbetare (se ovan).

Föreståndare för hjälphyråerna.

Karlmark, A., stadsfullm.

Poliskommittén.

(Kommitté för utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten.)

I en hos stadsfullmäktige den 29 juni 1914 väckt motion hemställdes om en ingående och allsidig utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 22 mars 1915 tillsätta en kommitté om fem personer för att verkställa en dylik utredning. Tre av kommitténs ledamöter skulle tillsättas av fullmäktige, varefter överståthållarämbetet skulle inbjudas utse de två återstående.

Val av stadsfullmäktiges ledamöter ägde rum

**Kom-
mitté-
er.**

den 22 mars 1915; kompletteringsval skedde den 7 febr. 1916 och 5 febr. 1917. Kommittén konstituerade sig den 12 april 1915 och avgav den 4 dec. 1916 första delen av sitt betänkande (bubih. 222 för 1916).

Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Stendahl, S., grosshandlare, stadsfullm.; **Tengdahl, K. A.**, ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm., ordf.; **Lidman, C.**, överlärare, stadsfullm.

Av överståthållarämbetet utsedda ledamöter.

Eckström, G. L. V., poliskommissarie; **Lidberg, C. G.**, andre stadsfiskal.

Av kommittén antagen sekreterare.

Lundberg, J. B. V., notarie hos överståthållarämbetet för polisärenden.

Stockholms stads bostadskommitté.

(Kommitté för utredning ang. kommunala åtgärder mot oskälighyresstegring samt mot den inträdda bostadsbristen.)

I en vid stadsfullmäktiges sammanträde den 20 mars 1916 väckt motion hemställdes om utredning angående lämpliga åtgärder från kommunens sida mot oskälighyresstegring. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 1 april s. å. uppdraga åt beredningsutskottet att gå i författning om utredning rörande åtgärder, som från kommunens sida kunde lämpligen vidtagas till förhindrande av oskälighyresstegring, samt framläggande av de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning, med bemyndigande för utskottet att därvid även anlita särskilt avlönade sakkunniga personer.

Det vid kommitténs tillsättning främst åsyftade önskemålet blev i viss mån av statsmakterna tillgodosett dels genom k. förordn. den 5 maj 1916 om medling i hyrestvister, dels genom lagen den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälighyresstegring. Tillämpningen av dessa författningar har i huvudstaden närmast utformats av kommittén (se under hyresnämnderna, sid. 222), och mellan den och hyresnämnderna samt bostadsförmedlingskontoret har ett intimt samarbete ägt rum.

Kommittén har emellertid ansett sin huvuduppgift ligga i att åstadkomma förbättrade förhållanden på huvudstadens bostadsmarknad såväl i dess helhet som särskilt beträffande tillgången på smålägenheter. I detta syfte har kommittén framlagt åtskilliga förslag dels till bästa möjliga utnyttjande av redan förefintlig bostadstillgång eller utvägar därtill, dels till stödjande av produktionen av smålägenheter genom beredande av fördelaktiga byggnadslån, upplåtande av tomter på särskilt billiga villkor, anskaffande och tillhandahållande av byggnadsmaterial etc., dels till

direkt kommunalt ingripande i bostadsproduktionen genom uppförande av tillfälliga bostadsbyggnader och dels till vidtagande av provisoriska åtgärder för beredande av nödfallsbostäder åt husvilla, såsom inredning och upplåtande av några av stadens folkskolhus för sådant ändamål. (Jfr kommitténs framställningar och skrivelser i bubih. nr 89, 169, 170 för 1916, 37, 47, 62, 65, 145, 159, 180, 187 för 1917 samt 5, 18 och 25 för 1918, ävensom buntl. nr 156 för 1916, 30, 289 för 1917 samt 36 för 1918.) I den mån dessa olika förslag vunnit stadsfullmäktiges bifall, har deras utförande i allmänhet uppdragits åt kommittén. (Se härom kommitténs berättelser över sin verksamhet i bubih. nr 3 för 1917 och 1918.)

Beredningsutskottets val förrättades den 13 i samma månad.

Ledamöter.

Cederborg, A., rådmann, stadsfullm., ordf.; **Folcker, J. F.**, löjtnant, ombudsman, stadsfullm.; **Meurling, C. H. F.**, direktör; **Norén, A. J. N.**, byggnadsingenjör, stadsfullm.; **Wahl, G. A.**, montör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Bohman, A. G., bokhållare vid drätselnämndens kammarkontor.

Hamnkommittén.

(Kommitté för utredning ang. omorganisation av Stockholms hamnförvaltning.)

I skrivelse till stadsfullmäktige den 11 sept. 1911 framlade hamnstyrelsen ett program för organiserandet av hamnstyrelsen tillhörande verksamhetsområden, innebärande bl. a. att hamnkaptentstjänsten skulle bli en uteslutande kommunal befattning och att för upprätthållande av allmän ordning i hamnen skulle tillsättas en hamnpoliskommissarie. I sitt den 26 mars 1914 avgivna förslag till omorganisation av kommunalförvaltningen föreslog bankdirektör Rabe inrättande av en hamndirektörsbefattning. Den 16 mars 1916 ingav hamnstyrelsen en ny skrivelse i ärendet till stadsfullmäktige. Däri föreslogs uppdelande av hamnstyrelsens tjänsteorganisation på trenne olika avdelningar, var och en under sin chef.

Innan dessa förslag ännu prövats, väcktes emellertid den 29 maj 1916 hos stadsfullmäktige en motion om tillsättande av en kommitté för utredning om hamnförvaltningens organisation. Förslaget understöddes av beredningsutskottet, som fann frågan i behov av ytterligare utredning. Stadsfullmäktige beslöt också den 30 oktober 1916 tillsätta en kommitté på fem personer med uppdrag att skyndsammast möjligt uppgöra och till fullmäktige inkomma med förslag till omorganisation av Stockholms hamnförvaltning.

Valet skedde den 20 november 1916.

Ledamöter.

Edkvist, C. J., arbetsförmän; **Hansen**, F. V., generaldirektör, ordf.; **Roberg**, Th., konsul, stadsfullm.; **Romare**, P. B., direktör, stadsfullm.; **Wallenberg**, J. O., kapten, direktör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Wirström, P. A., tf. andre kanslissekreterare i finansdepartementet.

Kommittén för finans- och fastighetsstyrelser.

(Kommitté för utredning i fråga om inrättande av en kommunal finansstyrelse och en särskild fastighetsstyrelse.)

Med anledning av väckt motion beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1917 uppdraga åt en kommitté på fem personer att på grundvalen av det av v. häradsbörjningen P. R. Rabe utarbetade förslaget till omorganisationsplan för kommunalförvaltningen och de däröver likaväl som över motionen i fråga avgivna yttrandena uppgöra och till stadsfullmäktige, så fort ske kunde, inkomma med förslag till sådan förändrad organisation av Stockholms stads förvaltningsmyndigheter, att drätselnämndens första avdelning ombildades till en verklig finansstyrelse och i sammanhang därmed drätselnämndens och lantegendomsnämndens fastighetsförvaltningar sammanfördes under en fastighetsstyrelse, med rätt för kommittén att vid utförandet av sitt uppdrag anlita sakkunnigt biträde. (Jfr kommunala omorganisationskommissionen, se sid. 206.)

Kommittén avgav den 6 april 1918 betänkande i fråga om inrättande av en fastighetsnämnd (bubih. 70 för 1918).

Val av kommitténs ledamöter skedde den 28 juni, kompletteringsval den 15 okt. 1917.

Ledamöter.

Berglund, J. E., kassör, stadsfullm.; **Borgström**, A. G. S., justitieråd, stadsfullm., ordf.; **Juhlin-Dannfelt**, C. G., vice auditör, stadsfullm.; **Norén**, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm.; **Stockman**, G., bankdirektör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Berglund, H., e. o. hovrättsnotarie.

Stadsfullmäktiges badhuskommitté.

(Kommitté för utredning i fråga om ytterligare kommunala badanläggningar i huvudstaden.)

I tvenne år 1916 väckta motioner föreslogos utredningar om kallbadinrättningar dels i den vik av Mälaren, som ligger söder om Tranebergsbro, dels vid lämplig plats utefter norra stranden av Årstasjön.

Med anledning av dessa motioner beslöt stadsfullmäktige den 7 maj 1917 tillsätta en

kommitté av tre ledamöter med uppdrag att verkställa utredning samt till stadsfullmäktige avgiva förslag till plan för ordnandet av Stockholms badfråga och att särskilt fortast möjligt framkomma med förslag till anordnandet av friluftsbadplatser.

Val av ledamöter i kommittén skedde den 7 maj 1917.

Ledamöter.

Gyllenhammar, C. A. M., förste brandlöjtnant; **Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm., ordf.; **Mårtenson**, M., fanjunkare, stadsfullm.

Av kommittén kallad sakkunnig ledamot.

Fröman, N. O., byråingenjör.

Av kommittén antagen sekreterare.

Bergvall, E., direktör, stadionchef.

Kulturkommittén.

(Kommitté för utredning i fråga om åtgärder för vård av Stockholms natur m.m.)

I en 1915 hos stadsfullmäktige väckt motion föreslogs tillsättande av ett särskilt kommunalt råd för vård av Stockholms stads natur, dess estetiska intressen och kulturella minnesmärken och om andra åtgärder för ett allmännare tillgodogörande för befolkningen av vad som skänker bostadsplatserna skönhet och trevnad.

Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 19 mars 1917 att tillsätta en kommitté av tre på detta område kompetenta personer för att utreda och framlägga förslag, huru de i motionen framförda synpunkterna bäst och mest praktiskt måtte kunna fränjas.

Val av ledamöter i kommittén skedde den 7 maj 1917. Kommittén avgav i november 1917 sitt betänkande (bubih. 141 för år 1917). (Se vidare nedan, naturskydds- och konstrådet.)

Ledamöter.

Lilja, S. A. J., hovintendent, stadsfullm., sekreterare; **Möller**, C. O., generaldirektör, ordf.; **Ström**, O. F., redaktör, stadsfullm.

Stadsfullmäktiges tvättkommitté.

(Kommitté för utredning i fråga om centralisation av anordningarna för tvätt vid de kommunala inrättningarna.)

Efter initiativ av livsmedelsnämndens spar-samhetskommitté beslöt stadsfullmäktige den 15 okt. 1917 tillsätta en kommitté av tre personer med uppdrag att verkställa utredning samt framlägga förslag i frågan om en centralisation av anordningarna för tvätt vid de kommunala inrättningarna.

Val av kommitténs ledamöter skedde den 15 okt. 1917.

Kommittéer.

Ledamöter.

Kinnanson, H. S., byrådirektör, stadsfullm., ordf.; **Petri**, Hj. M., syssloman; **Zetterlund**, A. V., syssloman.

Av kommittén antagen sekreterare.

Ericsson, K. E., f. d. byråchef.

Hissinspektionskommittén.

(Kommitté för utredning angående revision av föreskrifterna rörande hissar.)

I en vid stadsfullmäktiges sammanträde den 16 februari 1914 väckt motion hemställdes om vidtagande av nödiga åtgärder för omarbete av hissförordningen i ändamål dels att förenkla hissinspektionen, dels att få de tekniska bestämmelserna ändrade och förtydligade. Beredningsutskottet beslöt den 17 januari 1918 att hänskjuta denna fråga till en kommitté för utredning.

Val av ledamöter skedde den 24 januari 1918.

Ledamöter.

Graham, P. S., ingenjör; **Norén**, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm., ordf.; **Rosander**, C. A. J., civilingenjör.

Av kommittén antagen sekreterare.

Berglund, H., e. o. hovrättsnotarie.

Skrubbakommittén.

(Kommitté för behandling om frågan om omorganisation av uppfostringsanstalten vid Skrubba.)

Barnavårdslagen av den 13 juni 1902 ålägger folkskoleledningen i egenskap av barnavårdsnämnd att taga vård om vanartade och i sedligt avseende försummade barn inom Stockholm och lämnar dessutom vissa föreskrifter angående inrättande av skyddshem för dylika barn. I anledning härav hemställde 1902 dåvarande folkskoleöverstyrelsen, att stadsfullmäktige måtte låta upprätta ett skyddshem samt angiva, om någon av stadens uppfostringsanstalter, intill dess detta skett, kunde begagnas som skyddshem. Fattigvårdsnämnden yttrade sig häröver efter särskild kommittéutredning den 16 mars 1909 och föreslog att ombilda uppfostringsanstalten vid Skrubba till ett skyddshem för gossar. Efter behandling inom d. v. folkskoleöverstyrelsen och beredningsutskottet hänsköts ärendet till en av överstyrelsen tillsatt kommitté för fullständig utredning. I samarbete med av fattigvårdsnämnden utsedda delegerade framlade denna ett förslag den 12 april 1913. Vid behandling inom beredningsutskottet beslöts år 1915 att låta frågan vila på grund av prisstegringen på byggnadsmaterial.

Emellertid ha fattigvårdsnämndens revisorer år efter år riktat anmärkningar mot i främsta rummet de lokala förhållandena vid uppfostringsanstalten i fråga och framställde senast i sin berättelse över 1916 års förvaltning krav på fullständig omorganisation och nydaning av anstalten. Med anledning härav beslöt beredningsutskottet den 31 januari 1918 att tillsätta en kommitté av tre personer för behandling av frågan om omorganisation av uppfostringsanstalten vid Skrubba till en modern skyddsanstalt.

Beredningsutskottets val av ledamöter skedde den 7 febr. 1918.

Ledamöter.

Linders, J., häradshövding; **Lund**, D. J., direktör vid åkerbrukskolonien å Hall; **Norén**, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm., ordf.

Suppleant.

Magnusson, G. G., bankdirektör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Lund, D. J. (se ovan).

Stadsfogdekommittén.

(Kommitté för utredning av vissa frågor rörande stadsfogdarna med underlydande personal.)

Stadsfullmäktige beslöt den 17 dec. 1917 att åt en kommitté av fem personer, av vilka stadsfullmäktige skulle utse tre, medan överståthållarämbetet skulle inbjudas att utse de två återstående, uppdraga att skyndsamt inkomma med utlåtande och förslag om behövliga ändringar i grunderna för indrivning av utskylder och avgifter eller andra stadsfogdarna med underlydande personal åliggande göromål, om dessa göromåls lämpliga fördelning, om de behövliga arbetskrafterna samt om ändrad reglering för dessa, såväl i vad angår stadsfogdarna som underlydande personal, av avlöningsförhållanden m. m.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter skedde den 18 febr. 1918.

Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Carlson, C. M., direktör, stadsfullm., ordf.; **Heijne**, E. W., advokat; **Lindblad**, E. L., vice direktör.

Av överståthållarämbetet utsedda ledamöter.

Boalt, A., notarie vid överståthållarämbetets kansli; **Levander**, J. A., andre stadsfogde.

Av kommittén antagen sekreterare.

Mellström, K. H. S., biträde hos förste stadsfogden.

Delegerade för sinnessjukvårdspersonalens löneroglering.

(Hälsövärd- och fattigvårdsnämndernas samt lönenämndens delegerade för utredning och förslag rörande den vid stadens sinnessjukvård anställda personalens anställnings-, tjänste- och löneförhållanden.)

Med anledning av en hos stadsfullmäktige den 18 juni 1917 väckt motion om utredning rörande sinnessjukvårdspersonalens ställning beslöt fullmäktige den 18 februari 1918 uppdraga åt hälsövärdsnämnden, fattigvårdsnämnden och lönenämnden att genom delegerade, en för varje nämnd, verkställa utredning om den vid Stockholms stads sinnessjukvård anställda vårdarepersonalens anställnings-, tjänste- och löneförhållanden samt att snarast möjligt till stadsfullmäktige inkomma med det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Delegerade.

Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm. (utsedd av hälsövärdsnämnden); Böhme, A. G., prakt. läkare (utsedd av fattigvårdsnämnden); Widtskiöld, J., kamrerare (utsedd av lönenämnden). (Ordförande ännu ej vald.)

Av delegerade antagen sekreterare.

Ännu ej tillsatt.

Biografkommittén.

(Kommitté för utredning rörande åtgärder mot biografernas skadliga inverkan på barn.)

I en hos stadsfullmäktige den 30 mars 1917 väckt motion hemställdes, att fullmäktige måtte hos överståthållarämbetet anhålla om vissa åtgärder i syfte att motverka biografernas skadliga inverkan på barn, särskilt utfärdande av reglerande bestämmelser rörande barns biografbesök, samt hos statsmakterna anhålla om biografensrensens ytterligare skärpning. I anledning av motionen hemställde beredningsutskottet om ett mindre anslag till folkskoleledningen för utövande av kontroll över efterlevnaden av nu gällande bestämmelser om barns tillträde till biograföreställningar. Sedan ärendet emellertid av stadsfullmäktige den 18 febr. 1918 återremitterats till beredningsutskottet, beslöt detta den 7 mars s. å. att hän-

skjuta frågan för ytterligare utredning till en kommitté på fem personer.

Val av kommitténs ledamöter skedde den 7 mars 1918.

Ledamöter.

Bratt, I., med. lic., direktör, stadsfullm.; Hemberg, O. O., direktör; Hårleman, G. R., polis-mästare, ordf.; Svedelius, C., rektor; Törnell, f. Weber, Gertrud, fru, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Rydholm, K. O. K., amanuens.

Naturskydds- och konstrådet för Stockholms stad.

(>Skönhetsrådet.>)

(Kommitté för vård av Stockholms stads natur, dess estetiska intressen och kulturella minnesmärken m. m.)

Vid behandling av kulturkommitténs betänkande (se ovan) beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1918 att tillsätta sju kommitterade jämte två suppleanter (ett >naturskydds- och konstråd<) med uppgift att som rådgivare åt under stadsfullmäktige lydande utskott, nämnder, styrelser och kommittéer utreda och avgiva förslag i frågor rörande bl. a. Stockholms natur, naturminnen och parkväsen, staden tillhöriga konstverk, utsmyckning av byggnader, gator, torg m. m., skyltanordningar, uppställande av kiosker, stånd och mindre byggnader, namn på gator, torg, byggnader m. m., skolorundervisning och annat upplysningsarbete i fråga om naturskydd och skönhetsvård, stadens samlingar av konst, konstindustri och konsthantverk samt andra liknande frågor, som hänskjutas till rådets bedömande. Åt de kommitterade gavs tillika i uppdrag att framlägga förslag till reglemente för sin verksamhet och till utgiftsstat efter den erfarenhet, som kan vinnas under organisationens mer provisoriska fungerande.

Val av kommitterade har ännu (april 1918) icke ägt rum, men åt beredningsutskottet har uppdragits att vidtaga erforderliga anordningar för dess verkställande, bl. a. genom inhämtande av förslag från olika sakkunniga myndigheter och korporationer å till ifrågakvarande uppdrag lämpliga personer.

